

Nr 114

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1960/61 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Ändrad lokalisering av vissa militära institutioner m. m.** I propositionen nr 110 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 3—7 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960) föreslagit riksdagen godkänna vad departementschefen föreslagit i fråga om lokaliseringen av vissa militära institutioner m. m.

Vidare har i en inom andra kammaren av herrar *Edlund* och *Wachtmeister* väckt motion (II: 743) hemställts, att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts förslag om IV. militärbefälsstabens förflyttning till Strängnäs, att frågan om IV. militärbefälsstabens förflyttning utredes i samband med övriga aktuella lokalfrågor inom stockholmsområdet, samt att medel för uppförande av ny stabsbyggnad i Strängnäs för närvarande icke anvisas.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

I propositionen 1960: 120 redovisas vissa förslag av *lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet*. Därvid behandlas sålunda bland annat utredningens förslag angående flyttning av IV. militärbefälsstaben från Stockholm till Strängnäs.

Vid sina undersökningar angående lämpligheten av att utflytta IV. militärbefälsstaben från Stockholm har lokaliseringsutredningen särskilt beaktat stabens fredsverksamhet och beredskapsfrågorna. Även om stabens nuvarande lokalisering i hög grad underlättar det fredsmässiga arbetet, anser departementschefen dock icke detta arbete vara av den art, att en förläggning av staben till Stockholm i fred är nödvändig. Av beredskaps-skäl finner departementschefen det vidare vara en fördel, om staben förlägges annorstädes inom militärområdet än i huvudstaden. Departementschefen ansluter sig därför till utredningens, av de militära myndigheterna biträdda förslag att staben flyttas. Departementschefen har icke heller

några invändningar att göra mot Strängnäs som ny förläggningssort för staben.

Då lämpliga lokaler för staben ej finnes disponibla i Strängnäs, blir nybyggnad erforderlig. Preliminärt har byggnadskostnaderna för stabsbyggnad beräknats uppgå till omkring 1 500 000 kronor. De nya lokalerna beräknas kunna vara färdiga den 1 april 1962. Departementschefen räknar därför med att flyttningen skall ske vid denna tidpunkt. Vid bifall till förslaget måste byggnadsarbetena projekteras och igångsättas redan under budgetåret 1960/61. Uppkommande kostnader härför under nämnda budgetår bör bestridas från det under Försvarets fastighetsfond, Arméns delfond, uppförda investeringsanslaget Vissa byggnadsarbeten för armén, vilket anslag bland annat avses skola utnyttjas för byggnadsarbeten, som erfordras för genomförande av fredsorganisatoriska förändringar (prop. 1960: 1, bil. 26, s. 9 f).

Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har fortifikationsförvaltningen erinrat om att militärbefälhavaren för IV. militärområdet är lokal förvaltningsmyndighet för Järvafältet och pansarskjutfältet å Utö m. m. Departementschefen delar ämbetsverkets uppfattning att dessa uppgifter bör åläggas andra myndigheter sedan staben flyttat från Stockholm. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser här om. Jämväl i övrigt — såsom t. ex. i fråga om militärbefälhavarens bibehållande såsom överkommendant för Stockholms garnison — bör Kungl. Maj:t äga att utfärda de bestämmelser som kan erfordras i anledning av IV. militärbefälsstabens flyttning.

De vid militärbefälsstabens flyttning frigjorda lokalerna i Stockholm — omkring 2 700 kvadratmeter i förutvarande Livregementets till häst etablissement vid Lidingövägen — bör i första hand utnyttjas för att tillgodose det mest trängande lokalbehovet för centrala staber och förvaltningsmyndigheter inom försvaret.

Som i korthet anmälts till årets statsverksproposition (bil. 6, s. 35) har *1956 års försvarsförvaltningssakkunniga* med skrivelse den 16 juli 1959, efter samråd med fortifikationsförvaltningen och byggnadsstyrelsen, inlämnat dels redogörelse för lokalbehovet för nämnda staber och förvaltningsmyndigheter, dels ock förslag till lokalfrågans lösning. Enligt de sakkunnigas uppfattning kan en del av föreliggande lokalbehov tillgodoses genom vissa omdisponeringar och omflyttningar inom och mellan redan tillgängliga lokaler. Sålunda föreslås bland annat, att tredje flygeskadestaben, som för närvarande disponerar 17 rum i Tre Vapen på Gärdet, skall flyttas till Svea flygflottiljs etablissement i Barkarby, där lokaler friställes i samband med den beslutade indragningen av flottiljen (jfr prop. 1958: 110). För egen del tillstyrker departementschefen, att eskadestaben flyttas till Barkarby, varvid de i Tre Vapen frigjorda lokalerna i första hand bör få disponeras av flygstaben.

Som i korthet anmälts i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 35) har *chefen för armén* erhållit i uppdrag att utreda möjligheterna att indraga eller förflytta livgardesskvadronen samt att förlägga Stockholms stabskompani till annan plats. Med skrivelse den 14 januari 1960 har *chefen för armén* fullgjort ifrågavarande uppdrag. Enligt *arméchefens* uppfattning kan frågorna om livgardesskvadronens indragning eller flyttning samt Stockholms stabskompanis flyttning icke avgöras isolerade utan måste ses i sammanhang med övriga fredsorganisatoriska förändringar inom Stockholmsområdet, vilka kan bli aktuella inom en nära framtid. Förband och skolor som beröres av dessa förändringar anges vara Svea artilleriregemente, tygförvaltningsskolan, arméns skyddsskola, gymnastik- och idrottsskolan, krigsskolans övningskompani, krigshögskolan samt artilleri- och ingenjööfficersskolan. Härtill kommer de redan beslutade förflyttningarna av infanteriskjutskolan vid Rosersberg och infanteriets kadettskola vid Ulriksdal. Skjutskolans etablissement avses dock enligt riksdagens beslut utnyttjas som civilförsvvarsskola.

Arméchefens utredning har bland annat utförts under förutsättning, att Svea artilleriregemente flyttas till Linköping i samband med Östgöta luftvärnsregementes beslutade indragning den 1 april 1962, varvid artilleriregementets nuvarande etablissement i Sundbyberg friställes och kan disponeras för andra ändamål inom försvaret. Livgardesskvadronen och stabskompaniet bör enligt *arméchefen* emellertid kvarbliva i nuvarande förläggning. I den mån lokaler eventuellt kan friställas inom etablissementet vid Lidingövägen säges främst försvars- och arméstabernas samt högskolornas lokalbehov bära tillgodoses. Möjligheterna att för förvaltningsmyndigheterna utnyttja övriga militära etablissement, som blir disponibla genom den pågående utflyttningen av förband och skolor från Stockholmsområdet, bör emellertid enligt *arméchefen* närmare undersökas.

I avvaktan på resultatet av 1959 års skjutfältsutrednings arbete är departementschefen för egen del icke för närvarande beredd att taga ställning till Svea artilleriregementes framtida förläggning. Med hänsyn härtill anser departementschefen sig icke heller för närvarande kunna pröva frågorna angående livgardesskvadronens indragning eller skvadronens och stabskompaniets organisation och förläggning. Departementschefen avser att framdeles återkomma med förslag härom, varvid samtidigt lokalfrågorna för staber och förvaltningar bör lösas. Enligt departementschefens mening bör emellertid eftersträvas att etablissementet vid Lidingövägen i största utsträckning utnyttjas för kontorsändamål.

Vissa av de av *arméchefen* föreslagna omflyttningarna bör emellertid kunna prövas oberoende av att Svea artilleriregementes förläggning icke slutligt avgjorts. Den beslutade förflyttningen av infanteriskjutskolan aktualiserar frågan om förläggningen av arméns skyddsskola, som för närvarande är administrativt knuten till infanteriskjutskolan vid Rosersberg.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot arméchefens förslag att skyddsskolan förläggas till Svea livgardes etablissement och administrativt anslutes till detta regemente. Ej heller har departementschefen något att invända mot att gymnastik- och idrottsskolan flyttas från krigsskolan och förläggas till Svea ingenjörregemente.

Utskottet. Under förevarande punkt har departementschefen redovisat vissa förslag av lokaliseringsutredningen rörande utflyttning från Stockholm av militära institutioner. Ett trängande lokalbehov föreligger för centrala staber och förvaltningar. Det må erinras om att vissa statliga myndigheter för närvarande nödgas tillgodose sitt lokalbehov genom förhyrning. Det är därför angeläget, att alla möjligheter tillvaratagas för en lokalisering till orter utanför Stockholm, i de fall där så är möjligt.

Vad beträffar fjärde militärbefälsstaben, som nu är inrymd i förutvarande Livregementets till häst etablissement, föreslås, att densamma flyttas till Strängnäs. De militära myndigheterna ha tillstyrkt förslaget. Sälunda kan nämnas, att överbefälhavaren uttalat, att fjärde militärbefälsstaben är av den typ, som kan lösa sina fredsuppgifter på annan plats än i Stockholm och att staben i samband med krigshot måste flytta till annan plats för att den skall kunna lösa sin krigsuppgift.

Med hänsyn till det anförda och då den nu föreslagna utflyttningen främst är dikterad av beredskapsskäl vill utskottet biträda departementschefens förslag. Motionen avstyrkes alltså.

Därest lämpliga lokaler för militärbefälsstaben icke finnas i Strängnäs, torde en nybyggnad där bli erforderlig.

I syfte att tillgodose ytterligare föreliggande lokalbehov vill utskottet tillstyrka, att tredje flygskaderstaben flyttas till Svea flygflottiljs etablissement i Barkarby, där lokaler friställas i samband med den beslutade indragningen av flottiljen.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit och anført har icke givit utskottet anledning till erinran. Detta innebär bland annat, att arméns skyddsskola samt gymnastik- och idrottsskolan flyttas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 743, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit i fråga om lokaliseringen av vissa militära institutioner m. m.

2:o) **Förändringar beträffande försvarets musikorganisation.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 7—18) att dels besluta, att försvarets musikorganisation skall utformas i enlighet med vad departementschefen föreslagit, dels fastställa av departementschefen förordad personal-

förteckning för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Militärmusiken: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 9 800 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Åman* och *Söderquist* (I: 618) och den andra inom andra kammaren av herr *Nihlfors m. fl.* (II: 771), hemställts, att riksdagen måtte i avvaktan på ytterligare undersökningar avslå Kungl. Maj:ts förslag rörande försvarets musikorganisation, i vad det avser indragning av flygvapnets musikkår vid F 8, samt besluta att i enlighet härmed fastställa personalförteckning och avlöningsstat för militärmusiken för budgetåret 1960/61.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 771.

Nuvarande musikorganisation för försvaret fastställdes vid 1956 års riksdag (prop. 110; SU 121; rskr 279). Organisationen omfattar en musikkår, arméns musikkår i Stockholm, bestående av musikdirektör och sammanlagt 37 underofficerare och furirer, samt 25 musikkåarer, envar bestående av musikdirektör och 24 underofficerare och furirer (typ II). Vid varje musikkår finnes härutöver musikaspiranter och musikelever. Såsom ansvarig för utbildningen av musikpersonalen och såsom rådgivare i personalfrågor m. m. finns en inspektör för militärmusiken. Inberäknat inspektören uppgår musikpersonalen till sammanlagt 796 man. Militärmusiken, som är organiserad försvarsgrensvis, uppdelas i armé-, marin- och flygmusiken. Av musikkårerna tillhör 19 armén, 3 marinen och 4 flygvapnet.

Inom varje försvarsgren är musikpersonalen underställd en särskild, av försvarsgrenschefen utsedd personalkårchef. Beträffande utbildningsgången för musikpersonalen gäller, att musikelev anställs vid lägst 16 års ålder. Efter genomgång av erforderlig utbildning under elev- och aspiranttiden, som sammanlagt omfattar tre år, sker befordran till musikfurir. För befordran till musikunderofficer erfordras enligt gällande bestämmelser genomgång av tvåårig utbildning vid musikhögskolan. Sistnämnda utbildning har hittills icke kunnat påbörjas.

Kostnaderna för nuvarande musikorganisation, vilka bestrides från försvarsgrenarnas avlönings-, rese-, inventarie- m. fl. anslag, beräknas till drygt 11 miljoner kronor. Hänsyn har härvid icke tagits till föreliggande vakanser i nuvarande personalorganisation. Härtill kommer kostnaderna för den ännu icke igångsatta underofficersutbildningen, vilka beräknas uppgå till 240 000 kronor.

För genomförandet av den nya militärmusikorganisationen har tillsatts en särskild nämnd — organisationsnämnden för militärmusiken. Enligt vad nämnden redovisat har organisationen nu i huvudsak genomförts.

Under innevarande år har vissa förändringar i militärmusikorganisationen aktualiserats. Sålunda har i en inom försvarsdepartementet i januari 1960 upprättad promemoria framlagts förslag angående anpassning av försvarets musikorganisation till beslutade ändringar i försvarets organisation m. m. Vidare har organisationsnämnden för militärmusiken i samråd med överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna i skrivelse den 11 januari 1960 framfört förslag rörande vissa ändringar i musikorganisationen.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»I den departementspromemoria för vilken redogjorts i det föregående har ifrågasatts indragning av tre musikkårer, flygvapnets musikkårer i Stockholm och Västerås samt arméns musikkår i Jönköping, och en utökning av arméns musikkår i Stockholm med 11 man. Som motiv för förslaget, vilket på längre sikt skulle ge årliga besparingar om cirka en miljon kronor, har främst anförts att musikorganisationen bör anpassas till beslutade rationaliseringar av krigsmaktens fredsorganisation. Vikten av att tillvarataga alla besparingsmöjligheter har också understrukits. Slutligen har pekats på att man borde undersöka förutsättningarna för att bestrida kostnaderna för musikunderofficersutbildning vid musikhögskolan från anslag under fjärde huvudtiteln.

I flertalet remissyttranden har med skärpa framhållits, att en indragning av musikkårerna i Västerås och Jönköping kommer att medföra allvarliga konsekvenser för det civila musiklivet på dessa orter. Remissmyndigheterna har emellertid samtidigt i allmänhet uttalat förståelse för att en minskning av musikorganisationen kan vara befogad. Musikaliska akademiens styrelse har i detta sammanhang föreslagit, att antalet man för stäm��ättningen i musikkårerna utanför Stockholm skall minskas från 24 till 23 man. Även andra myndigheter har givit uttryck för den uppfattningen att förutsättningarna för någon motsvarande begränsning bör närmare undersökas. I fråga om musikunderofficersutbildningen har allmänt hävdats, att kostnaderna härför bör bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln.

För egen del ansluter jag mig till den uppfattningen att de beslutade rationaliseringarna i krigsmaktens fredsorganisation aktualiserar en viss minskning jämväl i fråga om musikorganisationen. I enlighet härmed tillstyrker jag, att flygvapnets musikkår i Stockholm indrages; någon menligare inverkan på det civila musiklivet har en sådan åtgärd icke. Med hänsyn till de allvarliga ingrepp i det civila musiklivet som skulle uppkomma vid indragning av musikkårerna i Västerås och Jönköping är jag däremot icke beredd föreslå en sådan åtgärd. Vid mitt ställningstagande

har jag förutsatt, att kostnaderna för musikunderofficersutbildningen från och med budgetåret 1961/62 skall bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln. Jag avser vidare att uppdraga åt organisationsnämnden för militärmusiken att närmare undersöka förutsättningarna för att — med oförändrat antal kårer — begränsa det totala antalet militärmusiker.

Rörande militärmusikorganisationen i Stockholm vill jag ytterligare anföra följande. Flera av de år 1958 beslutade rationaliseringsåtgärderna har avseende å Stockholmsområdet. Antalet förband kommer enligt detta beslut att nedgå med fyra. Vidare framlägges för årets riksdag förslag avseende flyttning från Stockholm av bland andra fjärde militärbefälsstaben. På längre sikt torde ytterligare förflyttningar komma att aktualiseras. Mot bakgrunden härav och då musikkårer finnes i Strängnäs, Västerås och Uppsala, vilka kårer vid behov bör kunna fullgöra viss musiktjänst i Stockholm, synes indragningen av flygvapnets musikkår i Stockholm kunna äga rum utan att arméns musikkår i Stockholm samtidigt förstärkes. I detta sammanhang vill jag vidare hänvisa till önskvärdheten av att den militära verksamheten vid F 8 i görligaste mån begränsas. Till denna fråga återkommer jag senare vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag.

Den av mig föreslagna indragningen av flygvapnets musikkår i Stockholm bör verkställas under budgetåret 1960/61, varvid övertalig personal bör förflyttas till andra musikkårer, i första hand sådana där vakanser föreligger. Härvid bör beställningar (motsvarande) för en musikdirektör i Ao 21 eller Ao 17/13, 8 musikfanjunkare i Ao 13, 8 musiksergeanter i Ao 11, 8 musikfurirer i Ae 8/7, 3 musikaspiranter i Af 5/4 samt 2 musikelever indragas. För att icke försämra musikpersonalens befordringsförhållanden bör — såsom föreslagits i vissa remissyttranden — en särskild stat tillskapas för musikunderofficerare och musikfurirer till högst det antal som motsvarar indragna beställningar för sådan personal. Beställningshavare på denna stat bör befordras i takt med personal på ordinarie stat. Tjänstgöringsförhållandena för personal på övertalig stat bör vara desamma som för annan musikpersonal vid försvaret. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta vilken personal som skall överföras till den särskilda staten. För övrig övertalig personal erfordras med hänsyn till rådande vakansläge icke några särskilda åtgärder. I den utsträckning så kan ske utan att furirsbefordran enligt fastställd befordringgång för i tjänst varande musikaspiranter hindras bör ett mot antalet beställningshavare på särskild stat svarande antal furirsbeställningar vakanthållas.

Organisationsnämnden för militärmusiken har föreslagit, att armé-, marin- och flygmusiken sammanslås till en för försvaret gemensam musikorganisation samt att denna organisation anknytes till armén och administreras genom arméledningen. Häremot har vid remissbehandlingen icke rests några invändningar. För egen del finner jag, att starka skäl talar för att en gemensam musikorganisation skapas. Det synes vidare lämpligt,

att ledningen av denna organisation knytes till arméledningen. Mot vad överbefälhavaren anfört beträffande önskvärdheten av att chefen för försvarsstaben och den för krigsmakten gemensamma personalvårdsbyrån får möjlighet att samordna den militära musikverksamheten med övrig personalvårdsverksamhet m. m. har jag icke funnit anledning till erinran. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera hur en sådan samordning skall ske.

I likhet med organisationsnämnden räknar jag med att pensionsåldern göres lika för den gemensamma musikorganisationens underofficerare samt att tjänstebestämmningarna för musikpersonalen göres enhetliga. Pensionsåldern för underofficer bör bestämmas till 55 år. Tjänstebestämmningarna bör överensstämma med dem som nu tillämpas vid armé- och flygmusiken.

Organisationsnämnden och civilförvaltningen har uttalat sig för att musikpersonalen erhåller enhetlig uniformering. Från försvarsgrensledningarna har invändningar rests häremot. För egen del finner jag det naturligt, att personalen i den för försvaret gemensamma musikorganisationen har enhetlig uniform. Beslut i denna fråga ankommer på Kungl. Maj:t. Det torde också få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder av övergångsnatur.

Genomförandet av här föreslagna organisationsförändringar synes lämpligen kunna äga rum under ledning av organisationsnämnden för militärmusiken. I samband härmed bör en överarbetning av militärmusikreglementet ske.

Medel för avlöningskostnaderna för den gemensamma musikorganisationen bör såsom föreslagits från och med budgetåret 1960/61 anvisas under ett särskilt anslag, benämnt Militärmusiken: Avlöningar. Anslaget synes i huvudtiteln bära upptagas under D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Övriga kostnader för musikorganisationen bör emellertid tills vidare belasta försvarsgrenarnas anslag.

I samband med att ett särskilt avlöningsanslag tillkommer för musikorganisationen torde samtliga på försvarsgrenarnas personalförteckningar upptagna beställningar för musikpersonal vid armé-, marin- och flygmusiken få utgå. De totala kostnadsminskningarna å försvarsgrenarnas avlöningsanslag genom överföringen torde uppgå till för armén omkring 7 400 000 kronor, för marinen omkring 1 050 000 kronor och för flygvapnet omkring 1 400 000 kronor.

I det föregående har jag föreslagit, att vissa beställningar utgår i samband med indragning av en musikkår samt att en särskild stat för övertalig musikpersonal inrättas. Personalbehovet för den av mig förordade musikorganisationen uppgår till [inom parentes angives minskningar i förhållande till det sammanlagda antalet beställningar (motsvarande) som nu finns på försvarsgrenarnas personalförteckningar m. m.] en inspektör för militärmusiken i Ao 24, en musikdirektör av 1. graden i Ao 21, 24 (—1)

musikdirektörer av 1. eller 2. graden i Ao 21 eller Ao 17/13, 205 (— 8) musikfanjunkare i Ao 13, 204 (— 8) musiksergeanter i Ao 11, 204 (— 8) musikfurirer i Ae 8/7, 76 (— 3) musikaspiranter i Af 5/4 och 51 (— 2) musikelever. Av beställningarna för musikdirektör i Ao 21 eller Ao 17/13 bör högst 12 få vara placerade i Ao 21. För övertalig musikpersonal bör å särskild stat uppföras högst 24 beställningar för alternativt musikfanjunkare, musiksergeant eller musikfurir i Ao 13/11 eller Ae 8/7.

Anslaget Militärmusiken: Avlöningar beräknar jag för budgetåret 1960/61 till 9 800 000 kronor med fördelning enligt följande.»

Utskottet vill erinra om att enligt beslut av 1956 års riksdag fastställdes ny musikorganisation för försvaret, enligt vilket antalet musikkårer utgör 26. Av dessa är en av typ I och de återstående av typ II.

Med hänsyn till de av 1958 års riksdag beslutade förbandsindragningarna och då det är angeläget att alla besparingsmöjligheter utnyttjas anser utskottet i likhet med departementschefen, att en viss minskning bör vidtagas beträffande försvarets musikorganisation.

Departementschefens förslag i sådant avseende innebär, att flygvapnets musikkår i Stockholm indrages. Då flera av de förenämnda förbandsindragningarna hänföra sig till Stockholms-området, synes detta förslag vara att förorda framför andra ifrågakomna alternativ. Motionsvis har emellertid yrkats, att innan ändring vidtages i försvarets musikorganisation ytterligare undersökningar vidtagas. Dessa undersökningar synas närmast avse frågan om förnyad avvägning mellan musikkårernas numerär och antalet kårer, omprovning av stämbesättning m. m. Ovissheten rörande försvarets utformning under den närmaste tidsperioden har även ansetts motivera ett bibehållande tills vidare av nuvarande musikorganisation. Utskottet kan icke finna tillräckliga skäl föreligga för att till följd härav låta anstå med ett ställningstagande till det föreliggande förslaget. Det må erinras om att musikaliska akademiens styrelse tillstyrkt en indragning av flygvapnets musikkår i Stockholm. Även utskottet biträder detta förslag och avstyrker alltså de föreliggande motionerna.

Utskottet finner starka skäl tala för att arméns, marinens och flygvapnets musikkårer sammanslås till en för försvaret gemensam musikorganisation. Utskottet tillstyrker, att en dylik åtgärd kommer till stånd och har icke något att erinra mot att denna organisation knytes till arméledningen. Härvid förutsätter utskottet, att den musikaliska verksamhetens särskilda krav beaktas.

Mot departementschefens förslag om gemensam pensionsålder för musikorganisationens underofficerare har utskottet icke något att invända liksom ej heller mot förslaget om enhetlig uniformering.

I anslutning till det anförda synes utskottet riktigt, att medel för avlöningskostnaderna för den gemensamma musikorganisationen anvisas under

ett särskilt anslag, varvid — för att tillgodose musikpersonalens intressen — en särskild stat inrättas för den övertaliga musikpersonalen. Den föreslagna personalförteckningen synes böra godtagas ävensom den verkställda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 618 och II: 771,

a) besluta, att försvarets musikorganisation skall utformas i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit;

b) fastställa följande personalförteckning för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Personalförteckning

Tjänstemän å ordinarie stat

	Lönegrad
1 inspektör för militärmusiken	Ao 24
1 musikdirektör av 1. graden	Ao 21
24 musikdirektörer av 1. eller 2. graden	Ao 21 el. Ao 17/13
205 musikfanjunkare	Ao 13
204 musiksergeanter	Ao 11

Tjänstemän å särskild stat för övertaliga

24 musikfanjunkare el. musiksergeanter el. musikfurirer	Ao 13 el. Ao 11 el. Ae 8/7
---	----------------------------------

c) fastställa följande avlöningsstat för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 800 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 390 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 450 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	160 000
	<hr/>
Summa kronor	9 800 000

d) till *Militärmusiken*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 800 000 kronor.

3:o) **Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 18—21) berett riksdagen tillfälle avgiva yttrande med anledning av vad departementschefen under förevarande punkt anfört.

Departementschefen har till en början lämnat en översikt av det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivs genom statens organisationsnämnds försorg. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen.

Departementschefen framhåller, att möjligheterna att besluta om organisationsändringar med tillämpning under budgetåret 1960/61 beträffande de förband m. m., i fråga om vilka förslag framdeles inkommer till Kungl. Maj:t, bör tillvaratagas. Departementschefen förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t jämväl för budgetåret 1960/61 skall äga vidtaga de jämkningar i fråga om personalorganisationen, som blir erforderliga med anledning av beslut om organisationsändring, givetvis dock alltjämt icke såvitt avser personalstärkningen för ordinarie personal, samt bereda särskild ersättning åt personal, som med bibehållen löneställning bestrider göromål, vilka vid ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

I detta sammanhang har departementschefen anmält fråga om tillsättning av arvodesbefattningar, avsedda för pensionerad personal inom försvaret, med befattningshavare, som eljest skulle entledigas i samband med förbandsindragningar eller andra omorganisationer. Som princip bör alltjämt gälla att personal i reserv, som med ålders- eller förtidspension avgått från beställning på aktiv stat, övergångsstat eller reservstat, skall äga företräde till sådan befattning, förutsatt givetvis att vederbörande bedömes lämplig för densamma. Då emellertid alla möjligheter att ge övertalig personal ny sysselsättning bör tillvaratagas bör hinder icke möta att dylik personal undantagsvis i mån av lämplighet förordnas i här avsedda arvodesbefattningar även om lämplig pensionerad f. d. beställningshavare anmält sig såsom sökande.

Utskottet. Liksom fallet varit för innevarande och tidigare budgetår, bör Kungl. Maj:t äga möjlighet att jämväl under budgetåret 1960/61 vidtaga av departementschefen avsedda jämkningar i personalorganisationen samt att bereda särskild ersättning åt personal i de fall, som departementschefen har angivit. Utskottet anser vidare i likhet med departementschefen, att hinder icke bör möta att övertalig personal inom försvaret undantagsvis i mån av lämplighet förordnas i arvodesbefattningar för pensionerad personal även om lämplig f. d. beställningshavare anmält sig såsom sökande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

4:o) **Dispositionen av armétygförvaltningens och arméintendenturförvaltningens rörelsekapital.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 21—28) medgiva, att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen fortsättningsvis må utnyttja rörelsekapital i enlighet med vad departementschefen föreslagit.

Departementschefen har anfört följande.

»Efter förslag i propositionen 1954: 109 fattade riksdagen beslut om omorganisation av försvarets centrala förvaltning, innebärande bland annat att krigsmaterielverket indrogs och dess uppgifter fördelades på övriga centrala försvarsförvaltningar samt att arméförvaltningen uppdelades på två ämbetsverk, armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen. I samband härmed bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att i de hänseenden som närmare berördes i propositionen vidtaga de åtgärder som betingades av övergången till den nya organisationen. Med anledning härav ställde Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 från det till krigsmaterielverkets förfogande stående rörelsekapitalet 50 miljoner kronor till armétygförvaltningens och 5 miljoner kronor till arméintendenturförvaltningens förfogande. Beloppen avsågs skola användas såsom förlagskapital för de anskaffningar dessa myndigheter i egenskap av huvudförvaltningsmyndigheter har att utföra för annan myndighets räkning. Arméintendenturförvaltningen medgavs dock att utnyttja rörelsekapitalet jämväl för planeeringsköp av sådan materiel för försvaret som regelbundet återanskaffas i mån av förbrukning och materialier till dylik materiel. Vidare föreskrevs, att — med angivet undantag — rörelsekapital, som ställts till ifrågavarande myndigheters förfogande, endast finge utnyttjas för att bestrida kostnaderna för sådana inköpsorder som icke omedelbart kunde hänföras till bestämda anskaffningsanslag. Efter riksdagens hörande har Kungl. Maj:t sedermera medgivit, att armétygförvaltningen under budgetåren 1956/60 övergångsvis fick utnyttja rörelsekapitalet jämväl i övrigt som förlagskapital för andra anskaffningar av materiel än dem verket har att ombesörja i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet. För budgetåret 1957/58 begränsades detta bemyndigande dock till 40 miljoner kronor och för budgetåren 1958/60 till 30 miljoner kronor av det till armétygförvaltningens förfogande stående rörelsekapitalet.

Armétygförvaltningen har i fråga om anskaffningsverksamheten för andra myndigheters räkning upplyst, att rörelsekapitalet härför utnyttjats i relativt liten utsträckning. Ämbetsverket påpekar emellertid, att om rörelsekapitalet indrages måste verket förskottera för andra myndigheters räkning gjorda inköp genom att belasta försträckningstitel. Med hänsyn härtill och till att kapitalet stått till ämbetsverkets förfogande alltför kort tid för att det framtida behovet därav med säkerhet skall kunna bedömas anser armétygförvaltningen, att det även i fortsättningen skall få utnyttjas.

Befogenheten att utnyttja rörelsekapitalet för egna anskaffningar anses likaså böra kvarstå. Det säges ha medfört en ökad ekonomisk handlingsfrihet inom den för ämbetsverkets anskaffningsverksamhet fastställda kostnadsramen. Storleken av rörelsekapitalet anses dock kunna begränsas till 30 miljoner kronor. Även arméintendenturförvaltningen anser, att fördelar erhålles i inköpsverksamheten genom att rörelsekapitalet kan utnyttjas som hittills skett för planeringsköp av intendenturmateriel som årligen nyanskaffas.

För egen del finner jag det ur många synpunkter fördelaktigt, att såväl armétygförvaltningen som arméintendenturförvaltningen jämväl fortsättningsvis äger möjlighet att disponera rörelsekapital. För rörelsekapitalets fortsatta utnyttjande bör tillämpas hittillsvarande regler; dock med det undantaget att armétygförvaltningen framdeles icke bör få disponera sitt rörelsekapital för andra anskaffningar än dem verket i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet utför för andra myndigheters räkning. Önskemålet om erforderlig rörelsefrihet för den för eget behov bedrivna anskaffningsverksamheten bör enligt min mening tillgodoses genom att verket söker hålla en viss anslagsreservation på liknande sätt som för närvarande sker inom flygförvaltningen vid planeringen av inköpsverksamheten. Däremot finner jag det lämpligt, att arméintendenturförvaltningen jämväl fortsättningsvis medgives att utnyttja rörelsekapital för de s. k. planeringsköpen.

Med hänsyn till hittills vunna erfarenheter anser jag, att det till armétygförvaltningens förfogande stående rörelsekapitalet från och med nästa budgetår kan minskas från 50 miljoner kronor till 30 miljoner kronor. Frågan om utnyttjandet av återstående belopp, 20 miljoner kronor, avser jag att upptaga i annat sammanhang. Arméintendenturförvaltningens rörelsekapital anser jag böra bestämmas till oförändrat belopp, 5 miljoner kronor.

I enlighet med vad civilförvaltningen och sakrevisionen föreslagit bör frågan om behovet av rörelsekapital ånyo prövas om ett antal år. Jag anser det sålunda lämpligt, att ett fortsatt bemyndigande för armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen att disponera rörelsekapital begränsas till att gälla längst till och med budgetåret 1964/65. Före den 1 september 1964 bör respektive ämbetsverk ånyo inkomma med redogörelse för kapitalets utnyttjande och uppgift om det framtida behovet därav.»

Utskottet. Såväl armétygförvaltningen som arméintendenturförvaltningen böra enligt utskottets mening även i fortsättningen äga möjlighet att disponera rörelsekapital. Utskottet har icke något att erinra mot vad departementschefen föreslagit beträffande vissa ändringar i reglerna härför. Ej heller i fråga om rörelsekapitalets storlek har utskottet något att invända.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen fortsättningsvis må utnyttja rörelsekapital i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit.

5:o) **Organisationsförändring inom försvarets fabriksstyrelse.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 29—31) att dels godkänna vad departementschefen föreslagit rörande ändring i försvarets fabriksstyrelsens organisation, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets fabriksverk som departementschefen föreslagit.

I propositionen 1943: 180 föreslog Kungl. Maj:t bland annat att verksamheten inom försvarets fabriksstyrelse skulle bedrivas på två byråer, fabriksbyrån och administrativa byrån, indelade i ett antal sektioner. Riksdagen beslöt, att styrelsen skulle organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

Efter medgivande av Kungl. Maj:t har en fristående anläggningsbyrå sedan flera år provisoriskt funnits inrättad inom försvarets fabriksstyrelse. Såsom chef för byrån har tjänstgjort en överingenjör, numera i Be 1. Behovet av en fristående anläggningsbyrå har under de senaste åren ökat alltmer. Anledningen härtill torde, såsom fabriksstyrelsen framhållit, vara att söka i förändringar i fabriksverkets produktionsinriktning. Erinras må också om pågående utbyggnad av tvätterier och beslutat uppförande av en fabrik för sammansättning av ammunition.

Mot bakgrunden av denna expansion synes det angeläget att åtgärder vidtages för att minska olägenheterna till följd av personalavgång. Såsom framgått av fabriksstyrelsens framställning medför den omständigheten att anläggningsbyråns ställning är oklar svårigheter att behålla personal.

De anförda omständigheterna talar enligt departementschefen bestämt för att beslut nu fattas att anläggningsbyrån må finnas inrättad tills vidare vid fabriksstyrelsen. Denna fråga bör underställas riksdagens prövning. I samband härmed bör även tjänsten för överingenjör i Be 1 ordinariesättas.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att vid försvarets fabriksstyrelse tills vidare finnes inrättad en anläggningsbyrå. I anslutning därtill bör, såsom departementschefen föreslagit, en tjänst för överingenjör i Be 1 ordinariesättas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagits rörande ändring i försvarets fabriksstyrelsens organisation;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets fabriksverk, som föreslagits i förberörda statsrådsprotokoll.

6:o) **Tjänstgöring i vakanta beställningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 31—42) godkänna vad departementschefen föreslagit i fråga om ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring inom försvaret m. m.

Enligt 1942 års försvarsbeslut tillgodoses viss del av det beräknade minimibehovet av befäl i kompaniofficers- och underofficersgraderna inom armén och marinen genom ianspråktagande av reservpersonal. Härutöver finns enligt vissa av Kungl. Maj:t meddelade beslut möjlighet att för frivillig tjänstgöring taga i anspråk bland annat reservpersonal och värnpliktig personal samt medlemmar av vissa frivilliga försvarsorganisationer. Syftet med dessa anordningar för ianspråktagande av frivillig personal har i första hand varit att avhjälpa den brist på befäl som under de senaste årtiondena rått inom försvaret. Därjämte har den frivilliga tjänstgöringen haft till syfte att utbilda den som ianspråktagades för tjänstgöring i krigsbefattning eller dylikt.

Riksdagens revisorer anförde i sin berättelse för år 1956 erinringar beträffande hittillsvarande ordning för anställning i vakanta beställningar m. m. Sedan riksdagen uttalat sig för att en översyn borde komma till stånd, har Kungl. Maj:t anbefallt försvarets civilförvaltning att verkställa en dylik. Med skrivelse den 11 december 1959 har civilförvaltningen överlämnat en utredning i ämnet av en på ämbetsverkets föranstaltande tillsatt arbetsgrupp, bestående av representanter för försvarsstaben, försvarsgrensstaberna och civilförvaltningen. Utredningen har ej begränsats till en undersökning av bestämmelserna om tjänstgöring i vakanta beställningar och därmed sammanhängande frågor utan har utvidgats till att omfatta all frivillig tjänstgöring inom försvaret. Civilförvaltningen, som förklarar sig i allt väsentligt kunna ansluta sig till tankegångarna i arbetsgruppens förslag, hemställer i samråd med chefen för försvarsstaben och försvarsgrenscheferna, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att införa nya regler för ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i utredningsförslaget.

Arbetsgruppens förslag innebär sammanfattningsvis följande. Nuvarande anordning med tjänstgöring i vakanta beställningar och ständigt inkallad

reservpersonal enligt 1942 års försvarsbeslut avvecklas. I stället bör för varje försvarsgren bestämmas ett visst antal tjänstgöringsmånader inom vilket frivilligt tjänstgörande personal högst må tagas i anspråk för tillgodoseende av försvarsgrenens behov av personal utöver fastställda stater. De personalkategorier som skall kunna tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring förutsättes vara desamma som enligt nu gällande bestämmelser. Ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring skall få ske antingen för att tillgodose behovet av utbildningsbefäl eller för att den ianspråktagne själv skall utbildas. Tjänstgöringsmånad skall inte få anlitas för att tillgodose tillfälligt personalbehov för stabs- och förvaltningstjänst om inte personal därigenom friställes för utbildningsarbete i minst den omfattning som svarar mot tilldelad tjänstgöringsmånad. Antalet tjänstgöringsmånader bestämmas budgetårsvis. Det förutsättes, att försvarsgrenschef skall kunna tilldela underställd chef visst antal tjänstgöringsmånader för tillgodoseende av behovet av mera kortvarig tjänstgöring. Även försvarsstabschefen avses skola tilldelas tjänstgöringsmånader genom att två procent av vad som tilldelats försvarsgrenscheferna skall få disponeras av honom. I fråga om avlöningsförmåner under frivillig tjänstgöring föreslås i huvudsak samma bestämmelser skola gälla som dem som nu gäller enligt Kungl. Maj:ts brev om frivillig tjänstgöring vid försvaret. Bestämmelserna i reservbefälskungörelserna om uppflyttning i löneklass bör ändras till överensstämmelse med vad som gäller för personal på aktiv stat. Kostnaderna för avlöning åt frivilligt tjänstgörande personal anses i fråga om reservpersonal, värnpliktigt befäl och manlig krigsfrivillig, som anlitas för utbildning av trupp, böra bestridas från särskild anslagspost under vederbörande försvarsgrens anslag till avlöning av reservpersonal. Kostnaderna för övriga värnpliktiga, krigsfrivilliga och personal tillhörande frivilligorganisationerna föreslås däremot skola bestridas från särskild anslagspost under vederbörande värnpliktsavlöningsanslag.

Av de tre myndigheter som yttrat sig över arbetsgruppens förslag har statskontoret och riksräkenskapsverket ställt sig i huvudsak positiva till förslaget. Riksräkenskapsverket anser dock, att kostnaderna för den till frivillig tjänstgöring inkallade personalen bör bestridas från en särskild anslagspost under respektive försvarsgrens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Statens lönenämnd anser, att arbetsgruppens förslag bör överarbetas i syfte att giva bestämmelserna en mer överskådlig och lätt-tillgänglig form.

Departementschefen har för egen del vidare anfört följande.

»För egen del anser jag det med hänsyn till det aktuella personalläget nödvändigt förutsätta att personal i reserven m. fl. alltjämt får tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring. En dylik anordning medverkar också till att befälsbehovet vid större övningar, t. ex. repetitionsövningar, kan tillgodoses på ett smidigt sätt.

Jag kan i huvudsak ansluta mig till de principer för ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring vid försvaret som föreslagits av arbetsgruppen. I det följande redovisar jag min inställning till huvudpunkterna i förslaget. Den detaljmässiga utformningen av bestämmelserna bör däremot — vilket även förutsatts av civilförvaltningen — överarbetas ytterligare. Dessa frågor är emellertid icke av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

I anslutning till arbetsgruppens förslag anser jag, att den frivilliga tjänstgöringen bör ha till syfte antingen att tillgodose föreliggande behov av utbildningsbefäl eller egen utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning eller dylikt. Då emellertid tjänstgöring i stabs- och förvaltningstjänst kan bidra till att annat befäl frigöres för trupptjänst, bör även sådan tjänstgöring få förekomma. Härvid förutsätter jag dock, att av Kungl. Maj:t fastställd organisation för rationaliserat truppförbands stabs- och förvaltningstjänst icke mot Kungl. Maj:ts bestämmelser utökas genom ianspråktagande av frivilligt tjänstgörande personal. Vid centrala och regionala staber bör sådan personal få tagas i anspråk endast efter medgivande av försvarsgrenschefer. Vid de centrala förvaltningsmyndigheterna förutsättes frivillig tjänstgöring av här åsyftat slag icke skola förekomma. I fråga om frivillig tjänstgöring i försvarsstaben har arbetsgruppen föreslagit, att försvarsstabschefen skall tilldelas viss del av de försvarsgrenarna tilldelade tjänstgöringsmånaderna för tillgodoseende av oundgängligt behov av personalförstärkning. Detta förslag anser jag mig inte kunna biträda. I stället bör enligt min uppfattning ett visst antal tjänstgöringsmånader med utgångspunkt i föreliggande behov ställas till försvarsstabschefens förfogande. Dessa tjänstgöringsmånader bör få utnyttjas av försvarsstabschefen efter i tillämpliga delar samma grunder som gäller för försvarsgrenschefer.

Det antal tjänstgöringsmånader som erfordras för tillgodoseende av behovet av frivilligt tjänstgörande personal bör bestämmas budgetårsvis av Kungl. Maj:t med utgångspunkt i gällande av statsmakterna fastställd organisation samt oundgängligt personalbehov, som ej kan tillgodoses genom de i gällande personalförteckningar uppförda tjänsterna. I samband härmed vill jag framhålla att jag förutsätter att civila ersättare för underofficerare och underbefäl vid marinen alltjämt får anställas på samma sätt som för närvarande. Beslut om frivillig tjänstgöring bör meddelas av förbandschef när det gäller tjänstgöring för en sammanhängande tid av högst 45 dagar per person och år och av försvarsgrenschefer i fråga om tjänstgöring för en sammanhängande tid av högst sex månader per person och år. I övriga fall bör beslut om tjänstgöring meddelas av Kungl. Maj:t. Jag räknar med att i princip endast anställning för kortare tid bör förekomma. Av sociala skäl torde dock i fall, där reservbefäl m. fl. enligt tidigare ordning tagits i anspråk för längre tid, fortsatt tjänstgöring för samman-

hängande tid övergångsvis komma i fråga. Med nu föreslagen ordning kommer dylika fall alltid att prövas av Kungl. Maj:t.

Beträffande avlöningsförmåner till frivilligt tjänstgörande personal bör dessa bestämmas i huvudsak enligt hittills gällande grunder. Avlöningsförmånerna för reservbefäl och värnpliktigt befäl bör således i princip anknyta till vederbörandes grad. Det förutsättes, att vederbörande principiellt skall fullgöra arbetsuppgifter som ankommer på aktivt befäl i motsvarande grad. I tveksamma fall bör frågan om lörens storlek — där ärendet icke skall avgöras av Kungl. Maj:t — underställas försvarets civilförvaltning för prövning.

Arbetsgruppens förslag om bestridande av kostnaderna för avlöningar åt frivilligt tjänstgörande personal kan jag inte biträda. I anslutning till förslag i riksräkenskapsverkets remissutlåtande förutsätter jag, att kostnaderna för avlöningar åt här ifrågavarande frivilligt tjänstgörande personal bestrides från en förslagsvis betecknad post under respektive försvarsgrens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Kostnaderna för dylik personal i försvarsstaben bör i vart fall under budgetåret 1960/61 bestridas från särskild delpost under nyssnämnda avlöningsanslag för armén. Nu förutsatt anordning kommer att medföra viss förskjutning av anslagsbelastningen från försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till personal i reserv och till värnpliktiga. Då sistnämnda anslag redan äskats slutligt bör hänsyn till ifrågavarande förskjutningar i anslagsbelastningen ej tagas vid beräkningen av de allmänna avlöningsanslagen för budgetåret 1960/61.

Jag förutsätter, att det för försvarsstaben och försvarsgrenarna erforderliga antalet tjänstgöringsmånader fastställes budgetårsvis av Kungl. Maj:t. Det för budgetåret 1960/61 erforderliga antalet tjänstgöringsmånader beräknar jag till cirka 170 vid försvarsstaben, 6 300 vid armén, 1 200 vid marinen och 2 000 vid flygvapnet.

Slutligen föreslår jag att löneklassplaceringen av personal i reserv anpassas till vad som gäller för personal på aktiv stat.»

Utskottet vill erinra om att utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande i anledning av riksdagens revisorers berättelse för år 1956 uttalat, att erinringar i åtskilliga hänseenden kunde göras mot det sätt varpå anställning skedde i vissa vakanta beställningar inom försvaret. En översyn av gällande bestämmelser i ämnet framstod enligt utskottet därför såsom påkallad. Arbetet därmed borde lämpligen anförtros försvarets civilförvaltning och grundas på de allmänna principer, åt vilka ämbetsverket givit uttryck i sitt remissutlåtande över revisorernas anmärkning.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag i ämnet grundar sig på en genom försvarets civilförvaltnings försorg föranstaltad utredning.

Utskottet har vid sin prövning av förslaget funnit detta väl avvägt och

anser sig därför kunna ansluta sig till detsamma. Härav följer, att utskottet även tillstyrker, att bestämmelserna i reservbefälskungörelserna om uppflyttning i löneklass ändras till överensstämmelse med vad som gäller för personal på aktiv stat.

Vad angår bestridandet av kostnaderna för avlöningar åt frivilligt tjänstgörande personal innebär Kungl. Maj:ts förslag, att dessa kostnader under nästa budgetår skola bestridas, beträffande personal tjänstgörande vid försvarsstaben eller inom armén från arméns allmänna avlöningsanslag samt beträffande personal tjänstgörande inom marinen respektive flygvapnet från marinens respektive flygvapnets allmänna avlöningsanslag. Utskottet kommer att behandla dessa anslag i det följande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit i fråga om ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring inom försvaret m. m.

7:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 35) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 253 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 7, s. 42—71) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder, som föranledes av vad departementschefen föreslagit, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1959/60, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61, dels ock till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 246 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* (I: 156) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 222), hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 239 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 221.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 239 500 000 kronor.

I propositionen 1960: 109 har förslag framlagts rörande befälsordningen vid armén m. m. Departementschefen har därvid redogjort för befälsbehovet vid ett normalinfanteriregemente och föreslagit personalstat för ett sådant. Vid bifall härtill erfordras, därest till grund för bedömandena av möjligheterna att tillgodose föreliggande personalbehov genom omdisponeringar i samband med förbandsrationaliseringarna lägges arméchefens i det föregående redovisade förslag i ämnet, sammanlagt nya beställningar vid infanteriet för 14 majorer, 32 kaptener, 64 förvaltare (i trupptjänst) av vilka 32 i Ao 17 och 32 i Ao 15, 91 fanjunkare och 249 underbefäl, medan 17 löjtnants- och 159 sergeantsbeställningar kan indragas. Enligt departementschefens mening bör förändringarna i personalstaterna genomföras snarast möjligt. Emellertid har departementschefen för avsikt att tillsätta en särskild delegation för genomräkning av befälsbehovet vid de truppslag inom armén beträffande vilka befälsutredningen icke avgivit preciserade förslag. I avbidan på resultatet härav är departementschefen icke beredd att föreslå, att hela det nyss angivna behovet av nya kaptens- och underbefälsbeställningar vid infanteriet tillgodoses genom inrättande av nya beställningar från och med budgetåret 1960/61. Departementschefen föreslår därför, att från och med nästa budgetår inrättas beställningar vid infanteriet för 14 majorer i Ao 24, 16 kaptener i Ao 21, 64 förvaltare (i trupptjänst), av vilka 32 i Ao 17 och 32 i Ao 15, och 91 fanjunkare i Ao 13. Samtidigt kan 17 löjtnantsbeställningar i Ao 17/13 och 159 sergeantsbeställningar i Ao 11 indragas. För tillgodoseende av behovet av nya underbefälsbeställningar vid infanteriet och med anledning av arméchefens förslag om förändringar i underbefälsstaterna vid armén tillstyrker departementschefen vidare, att för nästa budgetår inrättas 200 beställningar för rustmästare i Ao 11. Departementschefen återkommer i det följande till vissa ytterligare förändringar beträffande underbefälsstaterna. I enlighet med de principer som framförts av 1954 års befälsutredning räknar departementschefen slutligen även med att 4 beställningar för sergeant i Ao 11 vid kavalleriet utbytes mot beställningar för 4 förvaltare (i trupptjänst) av vilka 2 i Ao 17 och 2 i Ao 15.

Vid genomförande av de av 1958 och 1959 års riksdagar beslutade omorganisationerna inom försvaret har Kungl. Maj:t bemyndigats att — inom ramen för det fastställda totala antalet beställningar och tjänster för ordinarie personal — vidtaga de jämkningar i personalstaterna för dylik personal som erfordras för genomförande av omorganisationerna. Arméchefen har framlagt förslag till personalstater för personal på aktiv stat. De föreslagna omdisponeringarna torde falla inom ramen för de av riksdagen meddelade bemyndigandena. Förslaget upptar omdisponeringar inom truppslag, staber och skolor av 62 beställningar för officer, 67 beställningar för underofficer och 160 beställningar för underbefäl. Härtill kommer om-

disponeringar inom personalstaterna för tygtekniska kåren, intendenturkåren och fältläkarkåren.

Med hänsyn till de olägenheter som förorsakas personalen på grund av de pågående omorganisationerna finner departementschefen det angeläget, att beslut om omdisponeringar av beställningarna fattas snarast möjligt. Departementschefen förutsätter, att detta kan meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens förenämnda bemyndiganden. Departementschefen räknar med att i samband med fastställande av personalförteckningar för nästa budgetår åtminstone preliminär ställning tages till huvuddelen av de av arméchefen framförda förslagen. Enligt departementschefens mening bör härvid i första hand det föreliggande behovet av truppbefäl tillgodoses. Försiktighet bör iakttagas, då det gäller att omdisponera beställningar till arbetsuppgifter i centrala staber och vid utbildningsanstalter. Förflyttningarna får ej heller ha karaktären av löneregleringar. Härtill kommer att övervägandena rörande försvarets högsta ledning och den högre stabsutbildningen kan påverka behovet av personal vid staber och skolor. I propositionen 1960:109 har förslag framlagts bland annat rörande befälsbehovet vid ett normalinfanteriregemente. I det föregående har departementschefen i anslutning här till föreslagit vissa förändringar i personalstaterna för nästa budgetår. Departementschefen har därvid utgått från att föreliggande behov av ytterligare underofficersbeställningar samt en del av behovet av underbefäl vid infanteriet skall tillgodoses i samband med förbandsrationaliseringarna. Slutlig ställning till de av arméchefen föreslagna omdisponeringarna torde icke kunna tagas förrän resultatet av den förutnämnda delegationens arbete föreligger. Vissa provisoriska placeringar kan därför bli nödvändiga i ett övergångsskede.

Departementschefen har härefter behandlat av arméchefen m. fl. framförda förslag till personalförändringar m. m. för nästa budgetår.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. Departementschefen föreslår, att en majorsbeställning vid generalstabskåren utbytes mot beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24, avsedd för avdelningschef vid central stab eller för stabchef vid militärbefälsstab.

Vidare räknar departementschefen med att för ställföreträdande avdelningschef vid arméstaben tillkommer en beställning för major eller kapten i Ao 24 eller Ao 21 vid generalstabskåren i utbyte mot en kaptensbeställning i Ao 21 vid kåren.

2. För helikopterverksamheten inom armén finnes för närvarande inrättade beställningar vid I 19 för en kapten eller ryttmästare, en kapten, ryttmästare eller löjtnant samt tre fanjunkare eller sergeanter. Därutöver finnes en beställning för tygverkmästare i Ao 16 uppförd på staten för tygtekniska kåren. Departementschefen tillstyrker, att utbyggnaden av organisationen fortsättes. Departementschefen räknar sålunda med att en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24 inrättas vid arméstaben. Beställningshavaren bör främst avses för handläggning av organisations- och utbildningsärenden. Vidare bör beställningar tillkomma vid flygtekniska kåren för en arméingenjör i Ae 21, två förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14 eller Ao 12 samt åtta armétekniker i Ao 9. Det synes även erforderligt, att en särskild flygsäkerhetsledning tillkommer vid helikopterskolan i Boden. Departementschefen räknar med att en beställning för trafikledare i Ae 17 tillkommer för ändamålet. Denna beställning bör emellertid ingå i flygvapnets trafikledarorganisationen och redovisas vid flygvapnet. Departementschefen återkommer med förslag om tjänstens inrättande vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag.

3. Från och med innevarande budgetår har fyra arvodesbefattningar för signalunderofficer i A: 16 inrättats. Befattningarna har disponerats för I., II., IV. och VI. militärbefälsstaberna. Departementschefen föreslår, att ytterligare två dylika befattningar tillkommer, avsedda för III. och V. militärbefälsstaberna.

4. Departementschefen föreslår inrättande av en majorsbeställning i Ao 24, avsedd för mobiliseringsofficer vid Örebro försvarsområdesstab.

5. För chef för artilleri- och ingenjööfficersskolan bör tillkomma en beställning i Bo 1 i utbyte mot befintlig beställning i Ao 26. Departementschefen biträder förslag, att en för G. Nygell avsedd personlig tjänst för förste kansliskrivare i Ae 12 inrättas vid fältarbetsskolan från och med nästa budgetår. Den för skolan avsedda arvodesbefattningen för expeditiionsunderofficer i A: 16 skall därvid vakanthållas.

6. I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 134) tillstyrkte departementschefen vid anmälan av armétygförvaltningens avlöningsanslag, att en tjänst för byråingenjör i Ae 19 inrättas för vapenavdelningens provskjutningscentral, varvid en beställning för förste tygverkmästare i Ao 17 förutsattes utgå. I enlighet härmed räknar departementschefen under förevarande anslag med att en beställning för förste tygverkmästare i Ao 17 vid tygtekniska kåren indrages.

Från och med innevarande budgetår har tio beställningar för förste armétekniker i Ao 11 inrättats vid tygtekniska kåren (prop. 1959: 152). Departementschefen föreslår nu, att ytterligare 20 dylika beställningar tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för biträdande armétekniker i Ae 8/7. I det föregående under punkten 2 har departementschefen

vidare för arméns helikopterverksamhet föreslagit inrättande av beställningar för en arméingenjör i Ae 21, två förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14 eller Ao 12 samt åtta armétekniker i Ao 9.

Beträffande fortifikationskåren tillstyrker departementschefen i anslutning till förslag av statens organisationsnämnd, som verkställt undersökningar rörande stabs- och förvaltningstjänsten vid Gotlands kustartilleriförsvaret med Gotlands kustartillerikår, att en beställning för fanjunkare i Ao 13 inrättas, avsedd för fortifikations- och byggnadsförvaltningens kaserndetalj.

7. I det föregående har departementschefen tillstyrkt, att 200 beställningar för rustmästare i Ao 11 tillkommer från och med nästa budgetår. Departementschefen räknar med att antalet ordinarie och extra ordinarie furirer förblir oförändrat. Antalet beställningar för instruktörsaspirant (teknikeraspirant) beräknar departementschefen i likhet med arméchefen till 600, innebärande en minskning med 100.

Utgående från vad sålunda anförts föreslår departementschefen, att kadern av underbefäl och instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter) vid armén för nästa budgetår fastställs på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1959/60	1960/61
Rustmästare	400	600
Överfurirer	2 013	2 013
Furirer	1 815	1 815
Instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter)	700	600
Summa	4 928	5 028

9. I fråga om kontorspersonal i kassatjänst bör två tjänster för kontorist i Ao 9 vid A 2 och Lv 5 utbytas mot tjänster för kanslibitråde i Ag 7 respektive Ae 7.

Departementschefen räknar vidare med att en kansliskrivartjänst i Ao 10 vid P 4 och en kontoristtjänst i Ao 9 vid S 1 indrages.

Genom beslut den 5 februari 1960 angående organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid I 20 med K 4 och kavalleriets kadettskola har bland annat föreskrivits, att en tjänst för kansliskrivare i Ao 10 icke må återbesättas vid uppkommande ledighet samt att vikariatslöneförordnande icke må meddelas å tjänsten. Tjänsten, vars innehavare uppehåller högre extra tjänst vid högskolan i Umeå, bör föras på övergångsstat.

I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång bör — i likhet med vad som tidigare skett — vissa tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkomma i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Departementschefen tillstyrker även, att ett antal nya tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas för därför for-

mellt kompetenta befattningshavare, vilka enligt civilförvaltningens bestämmande anställts enligt föreskrifterna om reglerad befordringsgång under tid då ordinarie kontorsbiträde uppehåller högre icke-ordinarie tjänst. Departementschefen vill dock erinra om att Kungl. Maj:t den 20 mars 1959 bland annat föreskrevit, att vid förband m. m., som berörs av organisationsförändringar, ledigblivande civila ordinarie tjänster endast må uppehållas på förordnande eller återbesättas med extra tjänsteman. Med hänsyn härtill bör några nya ordinarie kontorsbiträdestjänster icke tillkomma vid förband m. m., som skall indragas eller omorganiseras. Under beaktande härav räknar departementschefen med att 53 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer inom armén i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Härutöver erfordras 12 kontorsbiträdestjänster för tjänstemän, som enligt civilförvaltningens bestämmande anställts i stället för å högre tjänster förordnade biträden. Vidare tillstyrker departementschefen, att 16 tjänster för kontorsbiträde, vilka icke beräknas kunna besättas med formellt kompetenta innehavare, ersättes med tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

10. I anslutning till vad departementschefen föreslagit i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. (punkten 6), bör kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid försvarsstaben och inom armén under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag. Departementschefen vill erinra om att det för nästa budgetår erforderliga antalet tjänstgöringsmånader beräknas till 6 300 för armén och 170 för försvarsstaben. Kostnaderna härför bör bestridas från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Såsom förutsatts i det föregående vid anmälan av frågan om förändringar beträffande musikorganisationen inom försvaret bör avlöningskostnaderna för armémusiken icke längre bestridas från förevarande anslag. Avlöningskostnaderna för nämnd personal inom armén beräknas för innevarande budgetår till 7 400 000 kronor. En på övergångsstat uppförd beställning för musikdirektör av 1. graden i Ao 21 vid I 1 kan indragas.

Medelsbehovet under anslaget påverkas vidare av de under avsnittet Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret redovisade personalförändringar, som beslutats av Kungl. Maj:t.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 246 000 000 kronor eller 6 500 000 kronor mera än det belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet har tidigare denna dag avgivit utlåtande i anledning av propositionen 1960:109 angående befälsordningen vid armén m. m. De av departementschefen på grundval härav förordade personalförändringarna under förevarande punkt ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet har i det föregående behandlat, under punkten 2 förändringar beträffande försvarets musikorganisation och under punkten 6 tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. Därvid har förutsatts dels att avlöningskostnaderna för armémusiken icke längre skola bestridas från förevarande anslag, dels att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid försvarsstaben och inom armén skola under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka jämväl de av departementschefen under förevarande punkt förordade personalförändringar, som icke grunda sig på den nya befälsordningen vid armén. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget synas böra godtagas. Utskottet har ej heller funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i övrigt anfört.

Det motionsvis gjorda yrkandet avstyrkes.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	134 800 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	7 500 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	63 750 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 850 000

6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 950 000
Summa kronor	248 550 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift ...	2 400 000
2. Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola	150 000
Nettoutgift kronor	246 000 000

d) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 246 000 000 kronor.

8:o) *Armén: Avlöningar till personal å reservstat.* Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 36) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* beräkna ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 8, s. 71 och 72) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 650 000 kronor.

Av den redogörelse som lämnas i propositionen 1960:109 framgår att ett bibehållande av reservstatsinstitutionen för infanteriets och kavalleriets del icke är erforderligt ur krigsorganisatoriska synpunkter. Detta förutsätter dock beträffande officerare en viss ökning av antalet beställningar vid utbildningsanstalter, staber m. m. Reservstaten föreslås dock skola bibehållas i syfte att underlätta genomförandet av organisatoriska förändringar. Det krigsorganisatoriska behovet av reservstat för övriga truppslag kan inte bedömas förrän dessa genomräknats under ledning av den särskilda delegation som förutsatts skola tillkomma.

På de skäl som redovisats i det föregående bör för infanteriet och kavalleriet i dag utnyttjade underofficersbeställningar å reservstat (enligt uppgift 24 fanjunkare) vid ledigblivande icke återbesättas. Officersbeställningarna för samma truppslag är i dagens läge behövliga. När det gäller övriga beställningar å reservstat bör, i avvaktan på resultatet av den förutsatta genomräkningen av behovet, återhållsamhet iakttagas vid rekryteringen.

Med hänsyn till vad i det föregående föreslagits torde medelsbehovet för nästa budgetår bli något lägre än som preliminärt beräknats. Departementschefen föreslår, att anslaget upptages till 1 600 000 kronor.

Utskottet har tidigare denna dag avgivit utlåtande i anledning av propositionen 1960: 109 angående befälsordningen vid armén m. m.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag och vad departementschefen i samband därmed anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

9:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 69) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 93 500 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 9, s. 72—102) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av marinens personalförteckningar för budgetåret 1959/60, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å staterna för militära och civilmilitära kårer vid marinen vidtaga av departementschefen förordade provisoriska åtgärder, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61, dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 93 000 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 90 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 90 650 000 kronor.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 25) har departementschefen bland annat uttalat, att han icke funnit skäl tillstyrka en sådan relativ förstärkning av marinen som ett godtagande av marinplan 60 skulle innebära. Detta ställningstagande innebär att departementschefen icke heller kan förorda, att marinplanen skall utgöra underlag för marinens framtida personalorganisation. Enligt departementschefens mening föreligger beträffande marinen fortfarande osäkerhet rörande den framtida organisationens

inverkan på personalbehovet. Departementschefen vill i sammanhanget bland annat erinra om att han tidigare uttalat, att spörsmålet huruvida utrymmet för materielanskaffningar kan ökas genom ytterligare rationaliseringar och organisationsminskning kommer att aktualiseras. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser departementschefen det nödvändigt att för nästa budgetår föreslagna personalförstärkningar behandlas med stor restriktivitet. Departementschefen vill vidare hänvisa till att han vid anmälan av proposition rörande befälsordningen vid armén m. m. förklarar sig ha för avsikt att låta föranstalta om en översyn av befälsordningen vid marinen och flygvapnet.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

2. Departementschefen tillstyrker att en för sjötjänstbefattning avsedd förvaltarbeställning i Ao 15 får utnyttjas för marinens helikopterorganisation.

Det synes erforderligt att en särskild flygsäkerhetsledning tillskapas för helikopterbasen vid Berga. Departementschefen tillstyrker att härför inrättas en beställning för trafikledare i Ae 17. Denna bör emellertid lämpligen ingå i flygvapnets trafikledarorganisation och redovisas vid flygvapnet. Departementschefen avser därför att senare vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag framlägga förslag om beställningens inrättande.

3. Marinchefens förslag rörande anordnande av central personalregistrering vid kustartilleriet och personalorganisationen vid central- och lokala organ kan departementschefen i allt väsentligt biträda. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut angående organisationens närmare utformning. I detta sammanhang räknar departementschefen med att en majorsbeställning i Ao 24 tillkommer i utbyte mot en beställning för kapten i Ao 21, att en förvaltarbeställning i Ao 15 utbytes mot en dylik beställning i Ao 17, samt att tjänster för en kontorist i Ae 9 och ett kanslibiträde i Ae 7 tillkommer. Departementschefen har inget att erinra mot att de 11 tjänster för kontorsbiträde (biträde för skriv- och kontorsgöromål) som frigöres vid genomförande av den föreslagna organisationen bibehålles under omlägningsperioden. Departementschefen förutsätter härvid att under sagda tid ledigblivande tjänster icke återbesättes.

Genom förevarande omorganisation friställes tre kaptensbeställningar. Marinchefen har föreslagit, att dessa skall utnyttjas inom kustartilleriets utbildningsorganisation. Departementschefen har intet att erinra häremot.

4. Departementschefen räknar med att en beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ao 26 indrages.

Såsom förutsatts i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 152) torde beställningar för en förvaltare i Ao 15 och två flaggunderofficerare i Ao 13 utgå vid flottan.

Marinchefens förslag att omdisponera beställningar för en förvaltare i Ao 17 (avsedd för uppbördsmaskinist å kryssaren Göta Lejon) och en förvaltare i Ao 15 (avsedd för uppbördselektriker å jagaren Öland) kan departementschefen icke tillstyrka. Beställningarna torde i enlighet med civilförvaltningens förslag vakantsättas respektive indragas.

I anslutning till att vissa beställningar för mariningenjör tillkommer (jfr i det följande) torde liksom tidigare antalet underofficerare böra minskas. Då departementschefen i det föregående förordnat, att en förvaltarbeställning indrages och en dylik beställning vakantsättes, räknar departementschefen i förevarande sammanhang med att vid flottan åtta flaggunderofficersbeställningar i Ao 13 indrages och sex beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 11 vakantsättes.

Tre beställningar för övertaliga underofficerare i Ao 13/11 bör plan enligt utgå. Vidare bör 41 beställningar för underofficerare av 2. graden i Ao 11 indragas vid flottan.

Departementschefen tillstyrker, att 20 beställningar för högbåtsman i Ao 9 utbytes mot beställningar för förste högbåtsman i Ao 11. Såvitt avser underbefälet vid flottan räknar departementschefen vidare med marinchefens förslag att indraga beställningar för 14 högbåtsmän i Ao 9, 35 furirer i Ae 8/7 och 183 furirsaspiranter i Af 5/4. Slutligen anser departementschefen sig böra föreslå en minskning av antalet meniga med 83 i stället för med 33 som marinchefen föreslagit.

I avvaktan på prövning av möjligheterna att genom om disposition tillgodose behovet av en beställning i Bo 4 för försvarsområdesbefälhavaren för Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden, tillika chef för Göteborgs kustartilleriförsvar, har Kungl. Maj:t förordnat beställningshavare att mot vikariatslön i lönegrad B 4 uppehålla ifrågavarande befattning (jfr prop. 1958:110, s. 387). Sedan det numera visat sig omöjligt att för ändamålet omdisponera någon beställning inom kustartilleriet, anser departementschefen sig böra tillstyrka marinchefens förslag om inrättande av en beställning i Bo 4 för försvarsområdesbefälhavare, tillika kustartilleriförsvarschef. Departementschefen kan vidare biträda förslaget att uppflytta den för chef för marinkommando Nord, tillika chef för Hemsö kustartilleriförsvar och Härnösands kustartillerikår avsedda överstebeställningen från Bo 1 till Bo 3.

Förslaget att omvandla tre flaggunderofficersbeställningar i Ao 13, avsedda för förste lärare vid kustartilleriets mekanikerskola, till beställningar för förvaltare i Ao 15 kan departementschefen tillstyrka.

Marinchefens förslag beträffande underbefälet vid kustartilleriet kan departementschefen biträda. Departementschefen räknar således med att

10 beställningar för överfurir i Ao 9 utbytes mot beställningar för flaggfurir i Ao 11 samt att 10 beställningar för furir i Ae 8/7 utbytes mot överfurirsbeställningar i Ao 9.

5. Riksdagen har år 1955 (prop. 110; SU 128; rskr 300) meddelat beslut rörande utbyggnad av mariningenjörkåren med en ny kategori mariningenjörer — mariningenjörer (L). Enligt beslutet skall för mariningenjörer (L) finnas beställningar i Ao 21, Ao 19 och reglerad befordringsgång. Hittills har beställningar inrättats för 10 mariningenjörer i Ao 19 och 19 mariningenjörer i reglerad befordringsgång. Departementschefen anser sig kunna tillstyrka, att beställningar för mariningenjör i Ao 21 nu inrättas. För nästa budgetår räknar departementschefen med att fem dylika beställningar tillkommer i utbyte mot beställningar för mariningenjör i Ao 19. Under hänvisning till vad som anförts i det föregående tillstyrker departementschefen vidare inrättande av 10 beställningar för mariningenjör i Ao 19 och sex beställningar för mariningenjör i reglerad befordringsgång. Departementschefen har under hand inhämtat, att en beställning för mariningenjör i reglerad befordringsgång är vakant samt att en underofficer, för vilken beräknats mariningenjörsbeställning, tills vidare avbrutit utbildningen.

6. Under erinran om att pågående utredningar berör frågan om försvarssjukvårdens ledning och alltså inte avser en prövning av sjukvårdsorganisationens omfattning anser departementschefen sig i förevarande sammanhang böra tillstyrka vissa förändringar beträffande marinläkaråren. Sålunda bör enligt departementschefens mening de för Stockholms kustartilleriförsvar och Vaxholms kustartilleriregemente avsedda marinläkarbeställningarna uppflyttas från Ao 23 till Ao 24 respektive från Ao 19 till Ao 21. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om hur arbetsuppgifterna skall fördelas mellan innehavarna av ifrågavarande beställningar. Den beställning som föreslagits skola uppflyttas i Ao 21 är för närvarande vakant. När denna beställning blir tillsatt, torde tre arvodesbefattningar för marinläkare av 2. graden kunna utgå. Departementschefen är vidare beredd tillstyrka marinchefens förslag att omdisponera en beställning för marinläkare i Ao 23 till Berga örlogsskolor.

7. Såvitt avser frågan om behovet vid marinen av kontorsbiträdestjänster i Ao 5 i enlighet med principerna om reglerad befordringsgång för biträdespersonal (jfr det föregående under arméns motsvarande anslag) föreslår civilförvaltningen att dels 24 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång, dels 2 kontorsbiträdestjänster i Ao 5 utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, dels ock 2 kontorsbiträdestjänster i Ao 5 tillkommer för att bereda ordinarie anställning åt sådana extra ordinarie biträden som anställts som ersättare för å högre tjänster förordnade kontorsbiträden. Departementschefen har inte

funnit anledning till annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att med hänsyn till centraliseringen av kustartilleriets truppregister antalet nytillkommande ordinarie tjänster bör minskas med sammanlagt 11.

Chefen för marinen har på grundval av statens organisationsnämnds undersökningar avgivit förslag rörande ny organisation av Gotlands kustartilleriförsvaret (GK) och Gotlands kustartillerikår (KA 3). Detta förslag är alltså under beredning i försvarsdepartementet. Departementschefen anser sig dock i förevarande sammanhang kunna ta ställning till vissa i förslaget berörda frågor. Sålunda föreslår departementschefen, att beställningar för en kapten i Ao 21, avsedd för tygmästare vid GK, och en löjtnant i Ao 17/13, avsedd för tygofficer, utbytes mot beställningar för respektive major i Ao 24 och kapten i Ao 21. Marinchefens förslag att uppflytta en beställning för marinläkare av 1. graden (avsedd för KA 3) från Ao 21 till Ao 23 kan departementschefen tillstyrka under förutsättning att antalet arvodesanställda marinläkare av 2. graden minskas med tre när beställningen, som nu är vakant, tillsättes. Departementschefen räknar vidare med att förvaltare i Ao 15 avses för följande organisationsenheter, nämligen minservicegrupp, artilleriservicegrupp och värme-, ventilations- och sanitetsdetalj. Såsom framgått av det föregående åtnjuter flaggunderofficeren vid värme- och sanitetsdetaljen vikariatslön till lönegrad A 15. Å andra sidan bör för fartygsmaterieförrådet avses flaggunderofficer i stället för förvaltare i Ao 15. Departementschefen föreslår alltså, att två beställningar för förvaltare i Ao 15 tillkommer i utbyte mot beställningar för flaggunderofficer. Slutligen föreslår departementschefen, att antalet arvodesbefattningar för pensionerad personal minskas med sex, varav en för officer i A: 24 och fem för underofficer i A: 16. Vid anmälan av arméns avlöningsanslag har departementschefen föreslagit, att en för GK avsedd beställning för fanjunkare i Ao 13 skall tillkomma vid fortifikationskåren.

I anslutning till vad departementschefen anfört i innevarande års statsverksproposition vid behandlingen av frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet (bil. 6, s. 91) föreslås, att beställningar för en löjtnant i Ao 17/13 och en flaggunderofficer i Ao 13 vid flottan indrages.

I enlighet med vad som i årets statsverksproposition (jfr bil. 6, s. 235) förutsatts rörande överföring av vissa avlöningskostnader till avlöningsanslag beräknar departementschefen under detta anslag medel för avlönande av följande personal, nämligen en förste kansliskrivare i Ae 12, tre förrådsmästare i Ae 12, en verkstadsförmän i Ae 12, en förman i Ae 10, en kansliskrivare i Ae 10, åtta förrådsförmän i Ae 9, fyra kontorister i Ae 9, fyra kanslibiträden i Ae 7 och sex biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Departementschefen vill i detta sammanhang anmäla en med anledning av den av 1955 års riksdag (jfr prop. 1955: 110, s. 24—43) beslutade ut-

byggnaden av mariningenjörkåren uppkommen fråga om ekiperingsersättning åt vissa mariningenjörer. Den nya mariningenjörskategorien har hittills rekryterats ur underofficerskåren. Underofficer ur kustartilleriet har vid intransport i mariningenjörkåren åsamkats särskilda ekiperingskostnader. En dylik beställningshavare är enligt gällande bestämmelser icke berättigad till ekiperingshjälp för den nyanskaffning av uniformspersedlar som erfordras i samband med intransporten. Det synes emellertid skäligt att ifrågavarande beställningshavare i här avsett fall tillerkännes viss ersättning utöver utgående ekiperingsbidrag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om dylik ersättning.

I förevarande sammanhang torde jämväl få upptagas till behandling Malmö marina bevakningsområdes organisation och verksamhetsformer. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1951:110 beslöt riksdagen, att Öresunds marindistrikt skulle indragas från och med den 1 juli 1951. Riksdagen förutsatte emellertid samtidigt, att Kungl. Maj:t skulle låta vidtaga erforderliga anordningar för att på ett tillfredsställande sätt trygga beredskapen i Öresundsområdet. Någon precisering av den närmare karaktären av dessa anordningar gjordes ej. Riksdagen inskränkte sig sålunda till att ifrågasätta, om icke en beställningshavare i regementsofficers grad lämpligen borde i angivna syfte placeras till tjänstgöring i Malmö.

Riksdagens år 1953 församlade revisorer upptog till granskning den nya organisation som under namn av Malmö marina bevakningsområde trätt i förutvarande Öresunds marindistrikts ställe. Såvitt revisorerna kunde finna, hade denna nya organisation knappast utformats på ett sätt som stod i överensstämmelse med riksdagens beslut. Visserligen hade den för det nya bevakningsområdet fastställda fredsorganisationen beskurits i förhållande till läget före den 1 juli 1951, men effekten härav hade i hög grad försvagats genom att med stöd av särskild generalorder ett flertal på fredsbesättningslistan ej upptagna befattningshavare kommenderats till tjänstgöring hos bevakningschefen. Med detta konstaterande av att syftet med 1951 års riksdagsbeslut icke kunde anses ha uppnåtts uttalade revisorerna, att de likväl icke förbisåg, att vägande skäl talade för att en marin organisation alltjämt borde finnas vid Öresund. Då den organisation som ansågs erforderlig för verksamhetens behöriga gång uppenbarligen icke rymdes inom den av riksdagen förutsatta ramen, fann revisorerna det vara principiellt mindre tillfredsställande, att denna organisation utbyggdes på grundval av i kommandoväg meddelade bestämmelser.

Sedan riksdagen fattat beslut i enlighet med revisorernas uttalande (rskr. 1954:253; SU 1954:104), uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1954 åt överbefälhavaren att, i samråd med chefen för marinen och statens organisationsnämnd, verkställa en översyn av Malmö marina bevakningsom-

rådes organisation och verksamhetsformer. Med överlämnande av en i ärendet upprättad promemoria rörande bevakningsområdets organisation, arbetsuppgifter m. m. har överbefälhavaren i skrivelse den 30 juni 1959 föreslagit, att uppdrag lämnas statens organisationsnämnd att undersöka förutsättningarna för och vinsten av att sammanföra sambands- och expeditionstjänsten vid Malmö försvarsområdesstab och Malmö marina bevakningsområde.

Uppgift rörande omfattningen av den vid bevakningsområdet (BoMö) för närvarande tjänstgörande personalen framgår av följande sammanställning. Som jämförelse medtages enahanda personal vid bevakningsområdet vid tidpunkten för revisorernas undersökningar (1953) samt vid förutvarande Öresunds marindistrikt (MDÖ) under budgetåret 1950/51.

Befattning	MDÖ	BoMö	
		1953	1960
Chef, regementsofficer	1	1	1
Kapten	1	1	1
Intendent (vakant lön)	1	1	—
Juridiskt biträde (arvode).....	1	—	—
Expeditionsunderofficer	2	2	1
Biträden för skriv- och kontorsgöromål.....	2	—	—
Värnpliktiga	6	6	4

I nuvarande personalorganisation är kaptenen kommenderad till tjänstgöring vid bevakningsområdet. Utöver den personal som framgår av sammanställningen är två uppborrdsmän för närvarande knutna till bevakningsområdet, avsedda för tillsyn av vissa förråd m. m. Med hänsyn till att uppborrdsmännens arbetsuppgifter och placering i och för sig är oberoende av Malmö marina bevakningsområdes organisation, anser departementschefen sig i förevarande sammanhang icke ha anledning ingå på en prövning av dessa befattningar.

Såsom framgår av sammanställningen har antalet befattningshavare nu avsevärt nedgått i förhållande till den personal som fanns år 1950 vid förutvarande Öresunds marindistrikt och år 1953 då revisorerna gjorde sitt i det föregående redovisade uttalande. Med hänsyn främst till beredskapskäl och till Öresundsområdets ökade sjömilitära betydelse finner departementschefen det angeläget, att sjömilitär sakkunskap även i fred finnes att tillgå inom området för bevakningsuppgifter, mobiliseringsförberedelser, krigsplanläggning m. m. Härigenom synes beredskapskraven bli tillgodosedda på ändamålsenligaste sätt. Enligt departementschefens mening synes nuvarande organisation i huvudsak vara lämplig. Att sjöofficerare är stationerade i Malmö medför också, att behovet av instruktörer för frivilligorganisationer och dylikt inom området kan tillgodoses på ett smidigt sätt. Det anförda talar för att Malmö marina bevakningsområde alltfört bör vara

organiserat redan i fred. Huruvida några besparingar kan ernås genom att sammanföra expeditionstjänsten för bevakningschefen och försvarsområdesstaben — som är förlagda till samma byggnad — bör utredas närmare genom organisationsundersökningar. Åt statens organisationsnämnd bör uppdragas att utföra en dylik undersökning.

För budgetåren 1954/60 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att — såvitt nu är i fråga — i avseende å de under marinens allmänna avlöningsanslag redovisade militära och civilmilitära kårerna vidtaga de provisoriska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnanden, vakantsättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning (prop. 1954: 110; SU 134; rskr 320). Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att under budgetåret 1960/61 vidtaga motsvarande åtgärder, såvitt rör personal som avlönas från förevarande anslag.

Vid anmälan av frågan om försvarets musikorganisation i det föregående har departementschefen räknat med en minskning av 1 050 000 kronor under förevarande anslag i anslutning till att avlöningskostnaderna för militärmusiken överföres till särskilt anslag.

Med hänvisning till vad som föreslagits i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. räknar departementschefen vidare med att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid marinen under nästa budgetår bestrides under förevarande anslag från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 93 000 000 kronor eller 2 350 000 kronor mera än det belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet har i det föregående behandlat, under punkten 2 förändringar beträffande försvarets musikorganisation och under punkten 6 tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. Därvid har förutsatts dels att avlöningskostnaderna för marinmusiken icke längre skola bestridas från förevarande anslag, dels att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal inom marinen skola under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag.

Då beträffande marinen alltjämt föreligger osäkerhet rörande den framtida organisationens inverkan på personalbehovet anser utskottet, i likhet med departementschefen, att stor restriktivitet bör iakttagas i fråga om personalförstärkningar för marinen. Ett ytterligare skäl härför är, såsom departementschefen framhållit, den översyn av befälsordningen vid marinen, som förutsatts komma till stånd. De av departementschefen med dessa ut-

gångspunkter föreslagna personalförändringarna anser sig utskottet böra tillstyrka. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget synas jämväl böra godtagas. Det motionsvis gjorda yrkandet avstyrkes.

Kungl. Maj:t torde jämväl för budgetåret 1960/61 bemyndigas att i avseende å de under förevarande anslag redovisade militära och civilmilitära kårerna vidtaga de provisoriska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnanden, vakantsättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning.

Sedan riksdagens år 1953 församlade revisorer till granskning upptagit Malmö marina bevakningsområdes organisation har riksdagen fattat beslut i enlighet med revisorernas uttalande i ämnet. Kungl. Maj:t har sedermera uppdragit åt överbefälhavaren att, i samråd med chefen för marinen och statens organisationsnämnd, verkställa översyn av bevakningsområdets organisation och verksamhetsformer. Utskottet delar departementschefens på nämnda utredning grundade mening, att den nuvarande organisationen i huvudsak synes lämplig och att bevakningsområdet alltfört bör vara organiserat redan i fred. Huruvida några besparingar kunna ernås genom att sammanföra expeditionstjänsten för bevakningstjänsten och försvarsområdesstaben bör, såsom förutsatts, närmare utredas genom organisationsundersökningar av organisationsnämnden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av marinens personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å staterna för militära och civilmilitära kårer vid marinen vidtaga provisoriska åtgärder i enlighet med vad departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll förordat;

d) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl, att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	54 700 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	650 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	850 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	22 050 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 925 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 525 000
Summa kronor	93 700 000

Särskilda uppbörsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	100 000
Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg	600 000
Nettoutgift kronor	93 000 000

e) till *Marinen*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 000 kronor.

10:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 95) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 122 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 10, s. 102—137) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av flygvapnets personalförteckningar för budgetåret 1959/60, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61, dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 121 800 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 110 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 113 000 000 kronor.

Departementschefen erinrar om att han i annat sammanhang anmält sin avsikt att föranstalta om en översyn av befälsordningen vid bland annat flygvapnet i syfte att i möjligaste mån åstadkomma principiell överensstämmelse med den föreslagna nya befälsordningen vid armén. Mot denna bakgrund bör försiktighet iakttagas då det gäller inrättande av nya beställningar och tjänster. Den tekniska utvecklingen medför emellertid ofrånkomligen behov av personal för nytillkommande områden. Departementschefen vill här endast peka på utvecklingen i fråga om luftbevakning, stridsledning och robotvapen. Departementschefen anser det nödvändigt att sådana personella resurser ställs till förfogande att de betydande investeringarna för materielanskaffningar kan nyttiggöras. De beslutade rationaliseringarna inom fredsorganisationen medför att sådana nya behov i betydande utsträckning kan tillgodoses inom ramen för befintliga personalstater. Vissa av de anmälda behoven har departementschefen emellertid icke ansett möjligt att tillgodose i denna ordning. Detta gäller särskilt i fråga om jaktstridsledningen och luftbevakningen.

Organisationsändringar vid flygvapnet

Enligt principbeslut vid 1958 års B-riksdag (SU B 98; rskr B 125) skall Svea flygflottilj (F 8) och Hallands flygflottilj (F 14) indragas, varvid en jaktflottilj skall ombildas till attackflottilj.

Genom beslut av 1959 års riksdag (SU 99; rskr 254) skall flygvapnets centrala skolor (FCS) i Västerås indragas, Roslagens flygkår (F 2) samt F 14 och förutvarande Herrevadsklosters remontdepås etablissement utnyttjas för förläggning av utbildningsanstalter, Hälsinge flygflottilj (F 15) ombildas från jakt- till attackflottilj samt Upplands flygflottilj/flygkadett-skolan (F 16/F 20) och Norrbottens flygbaskår (F 21) tillföras vardera en jaktdivision från F 8 respektive Kalmar flygflottilj (F 12).

Enligt förenämnda beslut skall till F 2 förläggas flygvapnets radarskola (FRAS), stridsledningsskolan (StriS), en regional televerkstad (TV 2), flygförvaltningens depositionsförråd av flygmateriel samt en försöksanläggning för stridslednings- och luftbevakningsändamål (TVL). De i FCS ingående skolorna — flygvapnets tekniska skola (FTS), flygvapnets signal-skola (FSS) och flygvapnets trupputbildarskola (FTUS) — skall förläggas till F 14 etablissement. Vidare skall förberedande fältflygarskolan (FÖFS) och flygvapnets väderskola (VÄDS) förläggas till respektive Herrevadskloster och F 12.

Med skrivelse den 24 november 1959 har *chefen för flygvapnet* framlagt förslag till *dels* tidsplan för genomförande av beslutade organisationsförändringar vid flygvapnet, *dels* organisation av de förband (motsvarande) som beröres av förenämnda förändringar.

1. Organisationsförändringarna förutsättes skola genomföras under tiden den 1 januari 1960—den 1 januari 1963 enligt i huvudsak följande schema.

Organisationsförändring	Period för genomförande
F 8 jaktdivisioner indras	1/4 1960—1/4 1962
F 15 ombildas till »attackflottilj»	1/4 1960—1/11 1961
F 14 attackdivisioner indras	1/1 1960—1/1 1962
FCS flyttas från Västerås till Halmstad	15/9 1960—1/1 1963
En attackdivision överföres från F 12 till F 21	1/8—1/10 1961
VÅDS flyttas från F 2 till F 12	1/8—1/10 1961
FÖFS flyttas från F 2 till F 5	1/7—15/8 1960

Flygvapenchefen, som erinrar om att exempel på faktorer med grundläggande inverkan på tidsplanen tidigare givits (jfr prop. 1959: 117, s. 20—21), framhåller, att planen i första hand måst grundas på möjligheterna att dels genomföra erforderliga byggnadsåtgärder, dels smidigt anpassa personalorganisationen efter de ändrade förhållandena. Hänsyn härtill har framtingat vissa avsteg från de i propositionen 1958: 110 angivna preliminära tidpunkterna. Faktorer såsom beredskap, utbildning, underhållstjänst, befälsförhållanden m. m. har enligt flygvapenchefen så långt möjligt fått öva inflytande på planen. I de fall motsatsförhållanden härvid uppstått har principen varit, att dessa faktorer satts i andra hand, även om detta övergångsvis kommer att medföra olägenheter.

Avveckling, omskolning och överflyttning tar, beroende på hur omfattande åtgärder som behöver vidtagas i de skilda fallen, olika lång tid. De organisationstider, som bedömts erforderliga, framgår av tidsplanen. Den kan enligt flygvapenchefen framdeles behöva justeras med anledning av bland annat tidsförskjutningar i planerat byggnadsprogram samt av personalproblem, som nu icke kan överblickas.

Det förutsättes, att administrationerna avvecklas eller reduceras successivt i samband med att förband och skolor indrages eller förflyttas och att omfattningen av administrationen lämpas efter verksamheten.

2. Vid följande förband är enligt flygvapenchefen organisationsändringar erforderliga, nämligen vid Västmanlands flygflottilj (F 1), F 2, krigsflygskolan (F 5), F 8, F 12, F 14, F 15, F 21 och nuvarande FCS. Fullständiga organisationsförslag har utarbetats endast i de fall detta bedömts erforderligt med hänsyn till omfattningen av de föreslagna organisationsändringarna. Sådana förslag framläggs beträffande F 2 och F 14. I övrigt redovisas endast de delar av organisationen, för vilka ändringar föreslås. Samråd beträffande organisationsförslagen har ägt rum med

statens organisationsnämnd, som i princip icke haft något att erinra men förklarat, att slutlig ståndpunkt kan tagas först i samband med organisationsundersökningar.

Departementschefen erinrar om att 1959 års riksdagsbeslut icke innebär något definitivt ställningstagande till vilken verksamhet som i framtiden skall vara lokaliserad till F 8 etablissement. I propositionen 1959: 117 (s. 24) uttalade departementschefen bland annat, att det syntes böra övervägas, huruvida flygledningens flygavdelning, de i den nu föreslagna transportdivisionen ingående enheterna samt flygvapnets musikkår i Stockholm kunde behöva flyttas från F 8. Beträffande användningen av lokalerna vid F 8 ansåg departementschefen, att möjligheterna att till F 8 lokalisera luftförsvarsrobotförband, centrala staber, förvaltningsmyndigheter m. m. borde hållas öppna. Det nu föreliggande förslaget rörande organisationen av F 8 har framlagts utan att några ingående undersökningar gjorts om förutsättningarna för en förläggning av flygledningens flygavdelning och transportdivisionen till annan plats. Enligt departementschefens mening är det ur skilda synpunkter fördelaktigt att till F 8 förlägga annan verksamhet än sådan som flygvapenchefen föreslagit. I enlighet med denna uppfattning har departementschefen i det föregående föreslagit, att tredje eskaderstaben flyttas till F 8 etablissement. Med hänsyn till de fördelar som står att vinna om flygavdelningarna vid F 8 flyttas bör ställning icke nu tagas till den föreslagna organisationen vid F 8. Departementschefen avser i stället att uppdraga åt flygvapenchefen att noggrant överväga möjligheterna att annorstädes bedriva den flygverksamhet som enligt föreliggande förslag skall äga rum vid F 8. Såsom framgått av det föregående har departementschefen föreslagit, att flygvapnets musikkår i Stockholm skall indragas.

Såvitt avser organisationen i stort beträffande övriga här berörda förband kan departementschefen biträda flygvapenchefens förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare utformningen av förbandens organisation. Beträffande föreslagna personalförändringar återkommer departementschefen i det följande.

Mot vad flygvapenchefen anfört rörande det tidsmässiga genomförandet av de beslutade organisationsförändringarna har departementschefen icke funnit anledning till erinran. Departementschefen räknar således med att förändringarna sker i huvudsaklig överensstämmelse med den föreslagna tidsplanen.

I samband med 1958 års försvarsbeslut uttalades bland annat, att den alltmer komplicerade tekniska materielen och det ökade tempot i utbildningsarbetet medförde, att det på vissa områden inom krigsmakten torde komma att krävas mer personal samt att dessa behov i första hand borde tillgodoses genom omflyttning av personal från verksamhetsområden där personalbehovet kunde nedbringas genom rationaliseringar eller reduk-

tioner. Det är mot denna bakgrund man får se de relativt stora personalförstärkningar som föreslås beträffande vissa utbildningsanstalter vid flygvapnet. Såvitt avser personal för det egentliga utbildningsarbetet har departementschefen funnit det nödvändigt med en förstärkning av personalen av i stort sett den omfattning flygvapenchefen föreslagit. Beträffande administrationspersonalen bör däremot, bland annat med hänsyn till kommande organisationsundersökningar, personalförstärkningar i görligaste mån undvikas.

Departementschefen har därefter närmare behandlat de föreslagna personalförändringarna i anslutning till den punktindelning, som angives å s. 104—108. Departementschefen har därutinnan anfört följande.

»I förevarande sammanhang anser jag mig icke i allmänhet böra redovisa något ställningstagande till hur de föreslagna beställningarna och tjänsterna skall inplaceras i organisationen utan föreslår endast en personalram för de berörda förbanden.

2 a. Jag tillstyrker förslaget att inrätta en överstebeställning i Bo 1 för chefen för F 2, vilken nu är överstelöjtnant i Ao 26 med vikariatslöneförordnande i B 1. Vid F 2 bör, såsom flygvapenchefen föreslagit, finnas en regementsofficer (överstelöjtnant eller major i Ao 26/24) till förfogande. Förslaget att utbyta den för chef för FRAS avsedda beställningen för major eller kapten i Ao 24/21 mot beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 kan jag ävenledes biträda.

Såvitt avser militär och civilmilitär personal kan jag i övrigt tillstyrka, att för F 2 avses beställningar för 1 major i Ao 24 (chef för operativa sektionen vid FRAS), 8 kaptener i Ao 21, 7 löjtnanter i Ao 17/13, 11 fanjunkare i Ao 13, 7 sergenter i Ao 11, 8 överfurirer i Ao 9, 2 verkmästare i Ao 16, 15 förste mästare eller mästare i Ao 14 eller Ao 12 samt 8 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12 eller Ao 10. Beträffande militär personal i arvodesbefattning och civil personal kan jag tillstyrka dels tillkomst av 1 befattning för pensionerad underofficer i A: 16, dels inrättande av tjänster för 2 driftingenjörer i Ae 19, 1 fotograf i Ae 9, 4 förrådsmän i Ae 7, 2 kanslibiträden i Ae 7, 1 vaktmästare i Ae 7 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Jag anser mig i förevarande sammanhang böra föreslå, att flottiljpolispersonalen minskas med 4 flottiljpoliser i Ao 9. Vidare bör i enlighet med flygvapenchefens förslag tjänster för 1 förrådsmästare i Ae 12 och 1 förrådsförman i Ae 9 utgå.

2 b. I anledning av förslagen beträffande F 5 och FÖFS föreslår jag, att en överfurirsbeställning i Ao 9 samt tjänster för 1 kansliskrivare i Ag 10, 1 reparatör i Ag 8, 1 vaktmästare i Ag 7, 1 förrådsman i Ag 7, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål och 7 ekonomibiträden (1 i Ae 5 och 6 i Ae 2/3) tillkommer.

2 c. Beträffande F 8 räknar jag i förevarande sammanhang med att per-

sonalen vid tre flygdivisioner — 6 kaptener, 10 löjtnanter, 3 sergeanter, 22 fältflygare, 3 förste verkmästare, 15 förste mästare eller mästare, 90 förste flygtekniker eller flygtekniker och 3 förrådsmän — samt av flygvapenchefen angiven personal — en major samt viss personal vid kårstaben — utgår.

2 d. Föreslagna personalförändringar avseende F 12 och F 21 kan jag tillstyrka.

2 e. Såvitt avser flygflottiljen F 14 räknar jag med att samtlig personal utgår. Härigenom friställes 238 beställningar för militär och civilmilitär personal. Vidare kan 3 arvodesbefattningar för pensionerad personal och 64 tjänster för civil personal indragas.

Mitt ställningstagande i det föregående innebär, att jag tillstyrker att F 14 omvandlas till flygkår med organisation i stort enligt flygvapenchefens förslag. Till flygkåren F 14 bör överföras de beställningar och tjänster som nu avses för FCS med undantag av tjänster för 1 maskinmästare i Ao 12, 1 förrådsförman i Ae 9, 1 reparatör i Ao 9, 3 vaktmän i Ae 8 och 1 eldare i Ag 7, vilka bör indragas. Förslaget att överföra en tjänst för sjukvårdsbiträde från FCS till F 1 kan jag biträda.

Härutöver kan jag tillstyrka viss personalförstärkning vid F 14. Sålunda bör beställningar tillkomma för 4 kaptener i Ao 21, 2 förvaltare (1 i Ao 17 och 1 i Ao 15), 3 fanjunkare i Ao 13, 1 rustmästare i Ao 11, 6 överfurirer i Ao 9, 1 förste flottiljpolis i Ao 13, 10 flottiljpoliser (2 i Ao 11 och 8 i Ao 9), 1 meteorolog i Ae 19, 1 förste verkmästare i Ao 17, 4 förste mästare eller mästare i Ao 14 eller Ao 12 och 18 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12 eller Ao 10. Vidare föreslår jag att tjänster inrättas för 1 trafikledare i Ae 17, 1 maskinchef i Ao 15, 1 radioassistent i Ae 13, 1 förste maskinist i Ae 12, 2 radiotelegrafister i Ae 11, 1 elektriker i Ae 9, 1 fotograf i Ae 9, 1 förrådsförman i Ao 9, 1 hundgårdsförman i Ae 8, 1 reparatör i Ao 8, 1 förrådsman i Ae 7, 1 kanslibiträde i Ao 7, 1 tekniskt biträde i Ae 7 och 2 ekonomibiträden i Ae 2/3.

Beträffande befattningen som chef för FTS vill jag hänvisa till mitt ställningstagande i årets statsverksproposition (bil. 6, p. 5).

2 f. Föreslagna personalförändringar beträffande F 15 kan jag biträda.»

De här föreslagna personalförändringarna bör verkställas i takt med genomförandet av organisationsändringarna. Tjänster för civil personal och arvodesbefattningar för pensionerad personal som icke erfordras vid det förband för vilket de inrättats bör indragas så snart det är möjligt. Förenämnda tjänster och befattningar som enligt det föregående föreslagits tillkomma bör inrättas vid avsett förband men tillsättas först då så är erforderligt. Föreslagna ökningar av militär och civilmilitär personal kan i huvudsak ske inom ramen för nuvarande personalstater. Följande förändringar blir emellertid erforderliga, nämligen utbyte av beställningar för

2 överstelöjtnanter i Ao 26 och 1 major eller kapten i Ao 24/21 mot beställningar för 1 överste i Bo 1 och 2 överstelöjtnanter eller majorer i Ao 26/24 samt inrättande av beställningar för 11 fanjunkare i Ao 13 och 9 överfurirer i Ao 9.

Såvitt avser genom organisationsförändringarna friställda beställningar för militär och civilmilitär personal anför departementschefen följande. Vissa av beställningarna bör enligt departementschefens mening indragas, bland annat med hänsyn till de personalförstärkningar departementschefen föreslår i det följande vid behandlingen av anslagsäskandena för budgetåret 1960/61. I detta sammanhang räknar departementschefen sålunda med att beställningar för 1 överste i Bo 3, 1 major i Ao 24, 4 kaptener (varav 1 i intendenturbefattning) i Ao 21, 4 löjtnanter i Ao 17/13, 1 förvaltare i Ao 17, 4 sergeanter i Ao 11, 7 flottiljpoliser (3 i Ao 11 och 4 i Ao 9), 1 flygläkare av 1. graden i Ao 21, 2 meteorologer (1 i Ae 19 och 1 i reglerad befordringsgång) och 4 furirer i Ae 8/7 indrages. Härefter återstår ett antal löjtnanter, fältflygare och tekniker. Departementschefen anser sig kunna tillstyrka, att denna personal bibehålles i flygvapnets organisation. Sålunda anser departementschefen det nödvändigt, att en förstärkning av flygstyrkornas personal kommer till stånd för att i krig möjliggöra ett bättre utnyttjande av flygmaterielen. Härför bör löjtnanterna och fältflygarna avses. Såvitt avser teknikerpersonalen vill departementschefen erinra om att han i årets statsverksproposition vid anmälan av vissa frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet uttalat (bil. 6, s. 92—93), att frågan om behovet av här avsedd personal i stor utsträckning var beroende av det framtida personalbehovet inom stridsledningsorganisationen och för robotförband. I avvaktan på att detta personalbehov närmare klarlades föreslog departementschefen, att Kungl. Maj:t bemyndigades vidtaga anordningar rörande vakanthållande av de beställningar för teknikerpersonal som beräknades bli övertaliga vid genomförande av 1958 års försvarsbeslut. Med hänsyn till vad sålunda förordats räknar departementschefen i förevarande sammanhang icke med någon indragning av beställningar för här avsedd personal.

Försvarets civilförvaltnings anslagsäskanden i anslutning till yrkanden av chefen för flygvapnet m. fl.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. Departementschefen tillstyrker, att tele- och organisationsavdelningarna tillföres vardera en kapten i Ao 21. Förslaget att utbyta en kap-

tensbeställning vid sistnämnda avdelning mot beställning för major eller kapten i Ao 24/21 kan departementschefen ävenledes biträda. Departementschefen föreslår vidare, att en kontoristtjänst i Ao 9, avsedd för sekreterare åt flygvapenchefen, utbytes mot tjänst för kanliskrivare i Ao 10.

Vid flygsäkerhetsavdelningen hör, såsom förutsatts i årets statsverksproposition, tillkomma en tjänst för amanuens i reglerad befodringsgång.

2 och 3. I anslutning till vad som anförts i innevarande års statsverksproposition vid behandlingen av frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet (bil. 6, punkt 5) föreslår departementschefen inrättande av beställningar för en major i Ao 24, 5 flygingenjörer i Ae 21 och 20 flygingenjörer i reglerad befodringsgång samt tjänster för 3 överingenjörer i Ae 26, en chef för materiallaboratoriet vid CVM i Ae 26 och 13 driftingenjörer i Ae 19. Vidare föreslås att beställningar indrages för en kapten i Ao 21, 9 flygdirektörer av 1. graden i Ao 26, 7 flygdirektörer av 2. graden i Ao 24, 4 flygingenjörer av 1. graden i Ao 23, 16 flygingenjörer av 2. graden i Ao 21, en verkmästare i Ao 16 samt en förste mästare i Ao 14.

5. Departementschefen tillstyrker förslaget att inrätta beställningar för en kapten i Ao 21, 2 fanjunkare i Ao 13 och 2 överfurirer i Ao 9 för sektorflottiljstab.

Mot det redovisade personalbehovet för fjärrskriftnätet har departementschefen icke funnit anledning till erinran. Det torde emellertid vara till fyllest, om nya beställningar och tjänster tillkommer för 3 fanjunkare i Ao 13, 2 tekniska biträden i Ae 7 och 7 tekniska biträden i Ae 5.

6. I anslutning till föreslagna personalförändringar beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen tillstyrker departementschefen, att 3 pensionerade officerare i A: 24 (för den optiska luftbevakningen), 5 överfurirer i Ao 9 (chefsobservatörer) samt — i utbyte mot flygtekniker i Ao 10 — 3 förste mästare i Ao 14 och 2 mästare i Ao 12 (materielmästare) tillkommer. Vidare kan departementschefen tillstyrka, att 15 tjänster för tekniska biträden, varav 5 i Ae 7 och 10 i Ae 5, inrättas samt att tjänster för 23 dylika biträden (3 i Ag 7 och 20 i Ag 5) extraordinariesättes. Slutligen tillstyrker departementschefen, att beställningar tillkommer för dels 9 fanjunkare i Ao 13 och 6 sergeanter i Ao 11 (radarjaktledare), dels ock 3 kaptener i Ao 21, 3 fanjunkare i Ao 13 och — i utbyte mot flygteknikerbeställning i Ao 10 — en verkmästare i Ao 16 (för vissa radarstationer).

8. Departementschefen tillstyrker, att 3 överfurirer i Ao 9, varav 2 trupputbildare och en sjukvårdare, tillkommer för baskompanierna vid F 21.

Förslagen om personalförstärkning för stridslednings- och luftbevakningsverksamheten samt för markstridsutbildningen kan departementschefen tillstyrka. Departementschefen räknar således med att för F 21 tillkommer beställningar för en kapten i Ao 21, 2 fanjunkare i Ao 13 och en överfurir i Ao 9.

9. Departementschefen anser sig kunna förorda, att en major i Ao 24

tillkommer vid F 11. I övrigt kan departementschefen tillstyrka, att 16 överfurirsbeställningar i Ao 9 utbytes mot beställningar för rustmästare i Ao 11 samt att beställningar för 10 överfurirer i Ao 9 inrättas.

10. Departementschefen tillstyrker, att beställningar för en stabsmeteorolog i Ao 23 och en meteorolog i Ao 21 tillkommer för flygstabens väderleksavdelning.

De personalförändringar som sammanhänger med förestående rationalisering av väderlektjänsten kan departementschefen biträda. Departementschefen räknar således med att tjänster tillkommer för 3 meteorolog-assistenter i Ae 11 och 4 tekniska biträden i Ae 7 ävensom med indragning av tjänster för en väderlektstekniker i Ae 10, ett kontorsbiträde i Ao 5 och 18 tekniska biträden i Ae 5.

Departementschefen biträder flygvapenchefens förslag rörande indragning av två observationscentralstationer vid flygvapnet och räknar följaktligen med att tjänster för 2 väderlektstekniker i Ae 10 och 6 kontorsbiträden i Ao 5 utgår.

11. I det föregående har departementschefen föreslagit en reducering av antalet flottiljpoliser vid utbildningsförbanden F 2 och F 14. Departementschefen anser sig kunna tillstyrka en däremot svarande förstärkning av flottiljpolisorganisationen vid förband där flygverksamhet bedrivs. För sådana förband bör därför avses sammanlagt ytterligare 7 flottiljpoliser, av vilka 3 i Ao 11 och 4 i Ao 9.

12. Med anledning av flygvapenchefens förslag föreslår departementschefen, att beställningar för 4 verkmästare i Ao 16, varav 1 tillhörande kategorien elektrotekniker, och 2 förste mästare i Ao 14 tillkommer i utbyte mot beställningar för respektive 4 mästare i Ao 12 och 2 flygtekniker i Ao 10.

Såvitt rör övriga förslag under denna punkt kan departementschefen tillstyrka att 50 flygteknikerbeställningar i Ao 10 utbytes mot beställningar för förste flygtekniker i Ao 12.

13. Flygvapenchefen har under en följd av år föreslagit, att trafikledarna överföres till civilmilitär anställningsform. Vidare har försvarets civila tjänstemannaförbund hemställt om en utredning rörande trafikledarnas arbetsförhållanden. Ifrågavarande spørsmål har nu närmare övervägts inom försvarsdepartementet. Vid denna utredning har det framkommit, att trafikledarna för att på bästa sätt kunna fullgöra sina arbetsuppgifter bör bibringas viss militär utbildning. Med hänsyn bland annat härtill förefaller det lämpligt, att denna personal blir civilmilitär. Departementschefen finner sig därför böra tillstyrka flygvapenchefens förslag att samtliga trafikledare överföres till civilmilitär anställningsform. I samband härmed kan departementschefen även tillstyrka, att ordinarie beställningar avses för stabstrafikledare i A 23, förste trafikledare i A 21 och trafikledare i A 19. Departementschefen föreslår slutligen, att pen-

sionsåldern för trafikledare fastställs till 60 år för stabstrafikledare i Ao 23 och till 55 år för övriga trafikledare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande förutsatt militär utbildning för trafikledare. Det bör likaledes få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera hur överförandet skall verkställas.

Såvitt avser personalförstärkning för den gemensamma militära och civila radarövervakningen föreslår departementschefen, att en trafikledare i Ao 21 och 4 trafikledare i Ae 17 tillkommer från och med nästa budgetår.

I anslutning till vad som i det föregående anförts vid anmälan av arméns och marinens avlöningsanslag föreslår departementschefen, att två trafikledarbeställningar i Ae 17, avsedda för helikopterbaser vid armén respektive marinen, tillkommer på flygvapnets personalförteckning.

14. Såvitt avser kontorspersonal har civilförvaltningen upptagit frågan om behovet vid flygvapnet av kontorsbiträdestjänster i Ao 5 i enlighet med principerna om reglerad befordringsgång för biträdespersonal (jfr i det föregående under arméns motsvarande anslag) och därvid föreslagit, att dels åtta tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång, dels nio kontorsbiträdestjänster i Ao 5 utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, dels ock två kontorsbiträdestjänster i Ao 5 tillkommer för att bereda ordinarie anställningsform åt sådana extra ordinarie biträden som anställts som ersättare för å högre tjänster förordnade kontorsbiträden. Departementschefen har icke funnit anledning till annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att han icke kan tillstyrka, att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 tillkommer vid F 14.

Vid anmälan av frågan om försvarets musikorganisation i det föregående har departementschefen räknat med en minskning av 1 400 000 kronor under förevarande anslag i anslutning till att avlöningskostnaderna för militärmusiken överföres till särskilt anslag.

Med hänvisning till vad som föreslagits i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. räknar departementschefen vidare med att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid flygvapnet under nästa budgetår bestrides under förevarande anslag från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Det sammanlagda medelsbehovet under flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 121 800 000 kronor eller 8 800 000 kronor mera än det belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet har i det föregående behandlat, under punkten 2 förändringar beträffande försvarets musikorganisation och under punkten 6 tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. Därvid har förutsatts dels att avlöningskostnaderna för flygmusiken icke längre skola bestridas från förevarande anslag, dels att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal inom flygvapnet skola under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag.

Departementschefen har vid sin prövning av anslagsbehovet under förevarande punkt med hänsyn till förutsatt översyn av befälsordningen vid flygvapnet ansett, att försiktighet bör iakttagas, då det gäller inrättande av nya beställningar och tjänster. Utskottet delar denna uppfattning och ansluter sig även till departementschefens principiella uttalanden i övrigt om tillgodoseende av behovet av personal vid flygvapnet.

Departementschefen har framlagt förslag om vissa organisationsändringar vid flygvapnet. De av departementschefen förordade organisationsförändringarna avse Västmanlands flygflottilj (F 1), Roslagens flygkår (F 2), krigsflygskolan (F 5), Kalmar flygflottilj (F 12), Hallands flygflottilj (F 14), Hälsinge flygflottilj (F 15), Norrbottens flygbaskår (F 21) och flygvapnets centrala skolor, varvid det förutsatts få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare utformningen av förbandens organisation. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag i denna del liksom ej heller mot de av departementschefen förordade personalförändringar m. m., som påkallas av organisationsändringarna.

Beträffande Svea flygflottilj (F 8), som enligt principbeslut vid 1958 års B-riksdag förutsatts skola indragas, vill utskottet erinra om att utskottet under punkten 1 i det föregående tillstyrkt, att tredje flygeskaderstabens flyttas till flottiljens etablissement. Utskottet vill vidare erinra om att departementschefen genom beslut den 31 mars 1960 uppdragit åt chefen för flygvapnet att verkställa utredning rörande förutsättningarna för att från F 8 förflytta flygledningens flygavdelning, sjätte transportgruppen och flygräddningsgruppen. Av departementschefen under förevarande punkt föreslagna personalförändringar vid flottiljen ha icke givit utskottet anledning till erinran.

De av departementschefen under förevarande punkt föreslagna personalförändringarna i övrigt har utskottet ansett sig böra tillstyrka. Jämväl de av departementschefen gjorda beräkningarna av medelsbehovet under anslaget torde böra godtagas.

Det motionsvis gjorda yrkandet avstyrkes.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet som förordas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av flygvapnets personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 200 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 350 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	950 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	33 600 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 400 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000 000
	Summa kronor 123 500 000

Särskilda uppbördsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	1 700 000
	Nettoutgift kronor 121 800 000

d) till *Flygvapnet*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 121 800 000 kronor.

11:o) *Flygvapnet*: Luftförsvarsrobot. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 113) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet*: Luftförsvarsrobot för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 66 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 11, s. 137—140) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva

utläggande av beställningar för anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av 64 000 000 kronor, dels ock till Flygvapnet: Luftförsvarsrobot för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 64 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengt Gustavsson m. fl.* (I: 600) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindahl m. fl.* (II: 744), hemställts, att riksdagen vid behandlingen av punkten 11 i Kungl. Maj:ts proposition, nr 110, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1960/61 må besluta, att till Flygvapnet: Luftförsvarsrobot anvisa ett — i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 2 000 000 kronor reducerat — reservationsanslag av 62 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 744.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 61 000 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1955—1957 års statsverkspropositioner, statsverkspropositionen B 1958 samt propositionen 1959:110 har riksdagen dels bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva utläggandet av beställningar för utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av sammanlagt 159 miljoner kronor, dels ock anvisat 98,2 miljoner kronor i betalningsmedel. Enligt sålunda meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1960 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (159 — 98,2 =) 60,8 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 februari 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 92 miljoner kronor icke utnyttjade. Av dessa må 66 miljoner kronor tagas i anspråk endast efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Departementschefen har anfört följande.

»Som jag anförde vid anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår (jfr prop. 1959:110, s. 150) anser jag det angeläget, att flygförvaltningen ges ökade resurser för utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar. Undersökningar pågår angående vilka robotsystem, som bäst lämpar sig för svenska förhållanden och med hänsyn härtill har beställningsbemyndiganden till ett relativt stort belopp ännu icke utnyttjats. Det är emellertid nödvändigt att så snart klarhet vunnits angående lämpliga robotsystem snabbt kunna utlägga erforderliga beställningar. Betalningsanslag och beställningsbemyndiganden bör därför vara av sådan storlek att Kungl. Maj:t har nödvändig handlingsfrihet. Anslaget för budgetåret 1960/61 har i årets statsverksproposition beräknats till 66 miljoner kronor. Med hänsyn till utrymmet inom den för fjärde huvudtiteln bestämda ramen föreslår jag, att anslaget slutligt upptages med 64 miljoner kronor.

Nya beställningar bör få utläggas inom ramen för samma belopp. Det torde liksom under innevarande budgetår få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare föreskrifter rörande utnyttjandet av ifrågavarande beställningsbemyndiganden.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (60,8 + 64 — 64 =) 60,8 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

På de av överbefälhavaren anförda skälen kan jag icke tillstyrka, att en sjuårsplan fastställs för verksamheten under förevarande anslag. Verksamheten bör emellertid tills vidare bedrivas med inriktning på att anslaget för kommande budgetår icke kommer att överstiga för det löpande budgetåret medgivet belopp och planeras så att betalningsutfallet å tidigare lämnade beställningsbemyndiganden under budgetåret 1961/62 icke kommer att överstiga sålunda angivet belopp.

Vid anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår förutsatte jag (prop. 1959: 110, s. 151) att Kungl. Maj:t skulle äga möjlighet att utnyttja beställningsbemyndiganden under anslaget, därest framdeles behov av byggnadstekniska åtgärder m. m. uppkomme i samband med försöksverksamheten med luftförsvarsrobotar. Jag vill i anslutning härtill anmäla, att — i anslutning till tidigare beslut den 6 februari 1959 — medgivande lämnats flygförvaltningen genom beslut den 15 januari 1960 att utnyttja viss ytterligare del av beställningsbemyndigandet under förevarande anslag för erforderliga byggnadsåtgärder i samband med uppsättning och organiserande av försöksförband för luftförsvarsrobot.»

Utskottet. Såsom framgår av utskottets denna dag avgivna utlåtande nr 112 i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till familjebidrag beräknas den av riksdagen beslutade höjningen av familjebidragsbeloppen medföra en kostnadsökning av drygt 2 000 000 kronor. Genom viss tidsbegränsning av repetitionsövningarna under budgetåret 1960/61 torde emellertid icke förutsedda besparingar å tillhoppa 1 225 200 kronor uppkomma på vissa förslagsanslag under fjärde huvudtiteln. Utskottet har därför ansett höjningen av familjebidragsanslaget kunna begränsas till 1 000 000 kronor. I samma utlåtande har utskottet uttalat, att denna merkostnad bör rymmas inom den beräknade kostnadsramen för försvarshuvudtiteln under budgetåret 1960/61.

Under hänvisning härtill anser utskottet sig i anledning av yrkandet i de föreliggande motionerna böra föreslå, att det av Kungl. Maj:t under nu ifrågavarande punkt äskade anslaget minskas med 1 000 000 kronor till 63 000 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar för anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av 64 000 000 kronor;

b) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 600 och II: 744 till *Flygvapnet: Luftförsvarsrobot* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 63 000 000 kronor.

12:o) **Reglering av prisstegringar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 194) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Reglering av prisstegringar för budgetåret 1960/61 beräkna ett anslag av 60 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 12, s. 140—145) föreslagit riksdagen att dels godkänna att av departementschefen angivna riktlinjer må ligga till grund för prisreglering av anslagen under fjärde huvudtiteln under nämnda budgetår, dels ock till Reglering av prisstegringar för samma budgetår anvisa ett anslag av 60 000 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag på 60 000 000 kronor till reglering av prisstegringar.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 40 000 000 kronor. Departementschefen har anfört följande.

»När jag vid anmälan av propositionen 1959: 119 föreslog det system för prisreglering av försvarshuvudtiteln som för närvarande tillämpas, betonade jag vikten av att åstadkomma entydiga, av riksdagen kontrollerade metoder för reglering av prisförändringar. Betydelsen härav var uppenbar, framhöll jag, med hänsyn till nödvändigheten av en fast grundval för den för försvaret karakteristiska långsiktiga materielanskaffningen.

Vid anmälan av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1960/61 i årets statsverksproposition har jag förutsatt, att i princip samma system för prisreglering som gäller för innevarande budgetår skall tillämpas under budgetåret 1960/61. Att anslaget till reglering av prisstegringar i förslaget till riksstat upptogs med allenast beräknat belopp var föranlett av en önskan att erhålla ytterligare underlag för beräkning av medelsbehovet.

I det föregående har redovisats resultaten av hittills verkställda utredningar rörande den allmänna varuskattens inverkan på utgifterna under fjärde huvudtiteln. Det förslag som framlagts av försvarets prisreglerings-

delegation innebär, att vid beräkningen av prispförändringarna för budgetåret 1960/61 skall i vägningsschemat för indexserien för detta budgetår införas en särskild post, bestämd med hänsyn till skillnaden mellan den merkostnad som skatten faktiskt beräknas orsaka och den kostnadsökning som hittillsvarande beräkningar anses inregistrera, medan för innevarande budgetår särskilt hänsynstagande till varuskatten icke förutsättes. För egen del anser jag det framlagda förslaget godtagbart och förutsätter, att vid beräkning av prispförändringarna för budgetåret 1960/61 korrigerings med hänsyn till varuskatten sker på föreslaget sätt.

I övrigt är några förändringar i hittillsvarande system för reglering av prispförändringar icke aktuella. Såsom förutsatts i årets statsverksproposition bör emellertid basen för indexberäkningarna vara prisläget i maj 1959. Nettoresultatet av prisregleringen skall i enlighet härmed i princip motsvara en hundradel av summan av berörda anslag i riksstaten för budgetåret 1960/61 multiplicerad med skillnaden mellan indextalet för maj 1959 (= 100) och genomsnittsindextalet för budgetåret 1960/61. I övrigt bör vid fastställandet av resultatet av prisregleringen beaktas att vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår i några fall hänsyn tagits till prishöjningar efter maj 1959.

I detta sammanhang må nämnas att det beslutade upphävandet av militärtaxan från och med den 1 juli 1960 och resultatet av pågående överväganden rörande kommersiella rabatter för försvarets järnvägstransporter — till vilka omständigheter hänsyn icke ansetts böra tagas vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår — i vissa fall kan förändra medelsbehovet under anslagen för budgetåret 1960/61. Jag vill erinra om att vid anmälan av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. i årets statsverksproposition förutsatts, att Kungl. Maj:t i samband med prisregleringen skall ha möjlighet att — inom ramen för det enligt fastställda regler framräknade prisregleringsresultatet — beakta dylika förändringar.

Anslaget till reglering av prisstegringar för nästa budgetår bör enligt min mening slutligt bestämmas till det i riksstatsförslaget preliminärt uppförda beloppet, 60 miljoner kronor. Som framgått av det föregående synes det visserligen sannolikt att det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 40 miljoner kronor, kommer att vara tillfyllest. Vissa omständigheter talar emellertid för att medelsbehovet för nästa budgetår kan bli större. Jag vill här peka på att prisregleringsperioden i förevarande fall är längre (maj 1959 — medelpriser för 1960/61 mot medelpriser för 1958/59 — medelpriser 1959/60). Härtill inverkar den allmänna varuskatten och vidare kan resultaten av 1960 års lönerörelse ännu icke överblickas.»

Utskottet. Det för innevarande budgetår tillämpade systemet för prisreglering av försvarshuvudtiteln har godkänts av 1959 års riksdag. Enligt det under förevarande punkt framlagda förslaget i ämnet förutsättes samma

system för prisreglering gälla för nästa budgetår, dock att beräkningsgrunderna korrigerats med hänsyn till den allmänna varuskatten och att basen för indexberäkningarna skall utgöras av prisläget i maj 1959. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Även beräkningarna av medelsbehovet under anslaget synas utskottet böra godtagas.

Det motionsvis gjorda yrkandet avstyrkes.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna att av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1960 angivna riktlinjer må ligga till grund för prisreglering av anslagen under fjärde huvudtiteln under budgetåret 1960/61;

b) till *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 60 000 000 kronor.

Stockholm den 13 maj 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Einar Persson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Holmqvist, Pålsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Bertil Petersson, Edström, Sundin och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Malmberg, Thapper, Persson i Växjö, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, Hansson i Skegrie, Nihlfors, Heckscher och Lassinantti.

Reservationer

1) vid *punkten 2* (Förändringar beträffande försvarets musikorganisation) av herr *Nihlfors*.

2) vid *punkten 11* (Flygvapnet: Luftförsvarsrobot) av herr *Ståhl*.